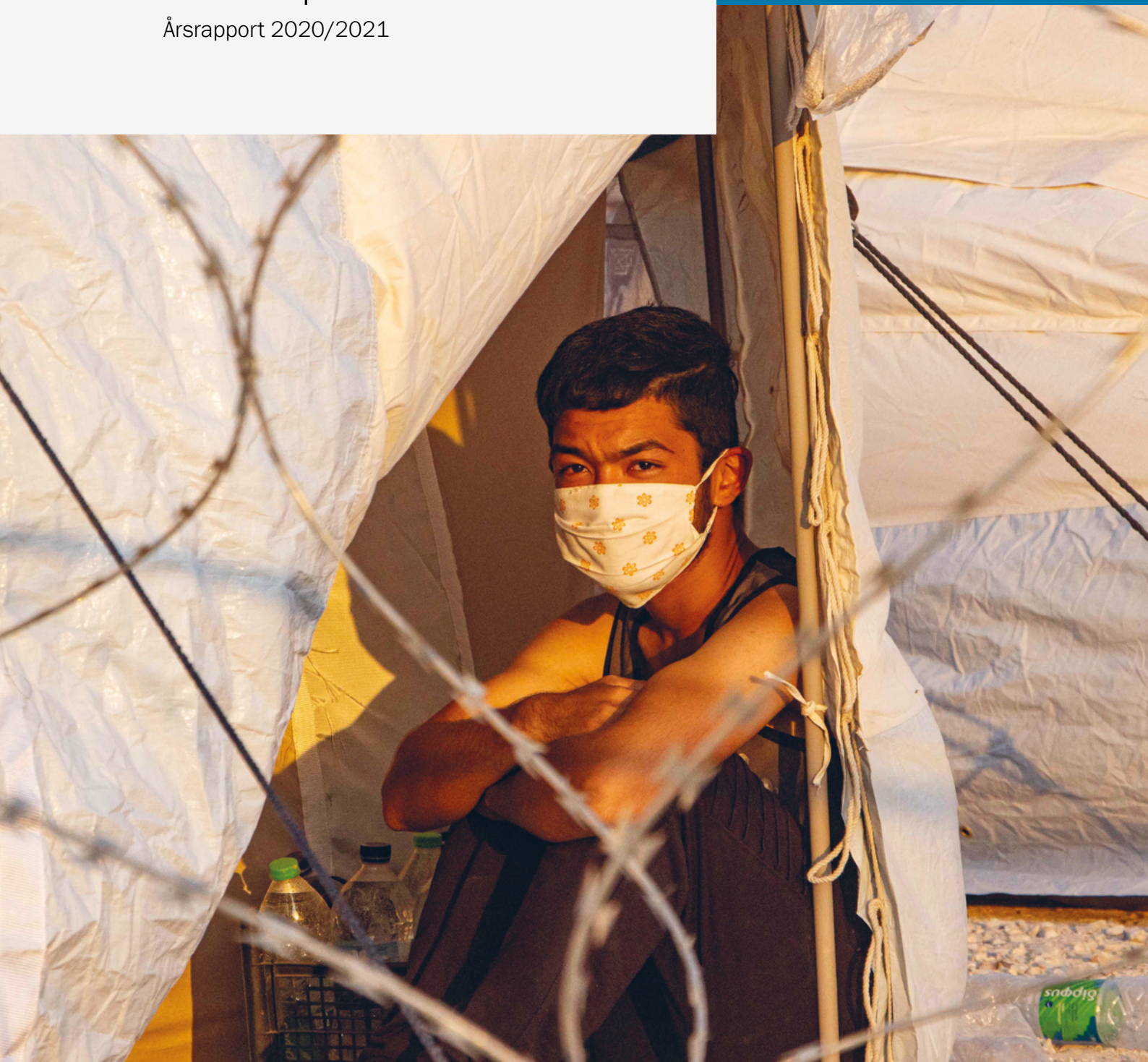

EVALUERINGSAVDELINGEN

Kunnskap i en krisetid

Årsrapport 2020/2021

Innhold

Forord	5
Om Evalueringsavdelingen	6
Året som har gått	8
Lærdommer	11
Rapporter fra Evalueringsavdelingen	15
Norges anti-korrupsjonsinnsats innen utviklingspolitikk og -bistand	16
Kvalitetsvurderinger av desentraliserte evalueringer	18
Evaluering av Norges engasjement i Somalia	20
Landrapporter om Norges partnerland	22
Inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne i norsk bistand	28
Evaluering av klima- og skoginitiativets støtte til privat sektor initiativer	30
Blandet finansiering og evaluering	32
Evaluering i en pandemi	35
Kartlegging av covid-19-relaterte initiativer	36
Lærdommer fra evalueringer av kontantoverføringer	38
Bedre kunnskap om vaksinekommunikasjon	39
Forstudie: Følgeevaluering av FNs Covid-19 fond	40
Faglig samarbeid	42
FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women)	44
BetterEvaluation	46
Det globale miljøfondet (GEF)	47
Oppfølging av evalueringer	52

Foto: Nipah Dennis/NTB/AFP

Forord

Dette forordet, som forordet i nær sagt alle årsrapporter for 2020, begynner med Covid-19 pandemien. I begynnelsen av mars 2020 ble evalueringsavdelingen sendt på hjemmekontor, som resten av Norad. Nærmest over natten ble besøk til samarbeidspartnere utenfor Norges grenser mer eller mindre umulig. Også evalueringsavdelingens arbeidsform ble rammet, når konsulentene våre ikke lenger kunne delta på feltbesøk eller foreta fysiske intervjuer, og avdelingen ikke lenger kunne presentere funn og anbefalinger i fysiske møter. Fra å være en avdeling som ønsket å være tett på områdene der bistanden skal ha effekter ble alle sittende langt borte fra hvor det faktisk skjer. Evaluering måtte, som de aller fleste andre sektorer, tenke nytt. Det gjorde vi. Og det er med en viss stolthet vi kan rapportere at på tross av alle begrensningene pandemien la på oss, gjennomførte Evalueringsavdelingen det siste året fire evalueringer, ni kartlegginger og tolv webinarer. En viktig lærdom er at de digitale møtene ga oss nye og bedre muligheter til å finne frem til relevant kunnskap og få med forskere og eksperter fra partnerlandene.

Pandemien gjorde det nødvendig for bistandsaktører globalt å kaste seg rundt og handle raskere enn hva systemene til vanlig er satt opp for. Vår kartlegging viste blant annet at norske myndigheter i perioden januar til juni 2020 re-allokerte i overkant av 700 millioner kroner til Covid-19 relaterte aktiviteter over bistandsbudsjettet. Norge var sentrale i det internasjonale vaksinearbeidet og bidro til å bygge opp FNs 'Covid-19 Response and Recovery fund'.

En viktig del av vår jobb fremover blir å finne ut hvordan denne støtten fungerte. Hva ble resultatene av dette på kort og lang sikt og, viktigst av alt, hvilke lærdommer kan vi trekke for at vi, og resten av verden, skal stå bedre rustet for å håndtere slike plutselige pandemier og humanitære kriser neste gang? Nettopp derfor har vi tatt initiativ til og spiller en sentral rolle blant annet i følgeevalueringen av FNs 'Covid-19 Response and Recovery fund'.

Evalueringer skal bidra til ansvarliggjøring og læring. Behovet for mer læring har gått som et ledemotiv gjennom Evalueringsavdelingens årsrapporter i flere år. Vi, her i betydningen det norske bistandssystemet, viser stadig tegn til å bli bedre til å lære, men dette er et pågående arbeid uten slutt dato som handler både om individer, systemer og organisasjoner.

I 2020 gjorde avdelingen en evaluering av de desentraliserte evalueringene, som også kalles gjennomganger eller «reviews». Dette er evalueringer gjort på avtalenivå (prosjekt/program), og inngår som del av forvaltningen av midler. Rapportene, som burde være en sentral kilde til kritisk informasjon om hva et prosjekt produserer og hva det oppnår, er rett og slett ikke gode nok. Årsakene mange, inkludert kompetanse, manglende ledelsesprioritering, for lav kapasitet og tid til å iverksette og gjennomføre slike gjennomganger.

Jeg er veldig glad for at ledelsen i Utenriksdepartementet og Klima- og Miljødepartementet, samt Norad, har understreket ønsket om mer kunnskap, mer evaluering og mer læring fremover. Dette kommer også til uttrykk i Norads nye strategi, hvor målet om å styrke systematiseringen, delingen og bruken av kunnskap ligger som et fundament for alle andre prioriterte utviklingsområder.

Evalueringsavdelingen er en viktig brikke i arbeidet med å styrke kunnskapsorienteringen i norsk bistand. Fremover vil vi fokusere på å videreutvikle det gode arbeidet som allerede gjøres i avdelingen. Det er alltid mulig å bli bedre, og vi vil jobbe målrettet for å ytterligere styrke relevansen og den faglige, metodiske og vitenskapelige kvaliteten på alt vi gjør. Evalueringsavdelingen skal være en aktiv partner i å videreutvikle evalueringsarbeidet, samt bidra til nytenkning, ikke minst i samarbeid med andre evalueringfaglige nettverk internasjonalt.

Oslo, august 2021

H. M. Nygård
Håvard Møkleiv Nygård
Evaluerings- og kunnskapsdirektør

Om Evalueringsavdelingen

Evalueringsavdelingen i Norad tar initiativ til og gjennomfører uavhengige evalueringer av norsk bistand. Dette er et viktig verktøy for å samle informasjon om bistanden. Mens andre deler av bistandsforvaltningen har ansvar for å måle og rapportere resultatene av enkelte bistandstiltak, har Evalueringsavdelingen et særskilt ansvar for å dokumentere i hvilken grad norsk bistand er effektiv, relevant og oppnår resultater som forutsatt. Hensikten med evalueringsevirsomheten er å bidra til å lære av erfaringer og til å holde aktørene i utviklingspolitikken ansvarlige.

Avdelingen styres av egen instruks, og rapporterer direkte til departementsrådene i Utenriksdepartementet og Klima- og miljødepartementet. Uavhengighet, troverdighet og bruk er bærende prinsipper som skal ivaretas i all evalueringsevirsomhet. For å sikre dette arbeider avdelingen etter prinsippene beskrevet nedenfor.

Evalueringene skal:

- gjennomføres uavhengig av dem som har forvaltnings- og gjennomføringsansvaret
- gjennomføres i henhold til anerkjente evalueringsevirsomhetlige normer og standarder
- belyse relevante problemstillinger
- fremme gjennomførbare anbefalinger som kan brukes i utforming av budsjetter og videreutvikling av den virksomheten som evalueres
- bidra til en konstruktiv og åpen debatt

Avdelingen bestemmer årlig hva som skal evalueres gjennom et treårig, rullerende evalueringsevirsomhet. For å sikre evalueringenes relevans og bruk er programmet utformet i konsultasjon med aktører i og utenfor bistandsforvaltningen ut fra en vurdering av hvilken kunnskap og hvilke spørsmål som er aktuelle for arbeidet fremover. Underveis i evalueringsevirsomhetene legges det også opp til god samhandling og dialog med interessentene.

En viktig del av evalueringsevirsomhetens arbeid er å spre kunnskap og skape debatt for å fremme læring og ansvarliggjøring. Avdelingen arbeider derfor målrettet med dette, særskilt i forbindelse med lansering av rapportene. På neste side vises en oversikt over viktige begivenheter i året som har gått. Årsrapporten selv er et viktig produkt for å fremme lærdommene som har kommet frem det siste året og sette de på agendaen.

Alle evalueringsevirsomhetrapporter lanseres på offentlige seminar og ligger tilgjengelig på Norads nettsider. Her legges også oppfølgingsplaner og -rapporter ut. Disse er utarbeidet av de som er ansvarlige for bistanden som er evaluert og er godkjent av departementets ledelse. Se mer om oppfølging bak i rapporten på side 52.

Evalueringsevirsomheten sender også ut egne nyhetsbrev, EvalNews, med informasjon om evalueringer, seminar og annet faglig påfyll, skriver kronikker og twitrer om kunnskapen avdelingen produserer.

EVALUERINGS-AVDELINGEN BESTÅR PER AUGUST 2021 AV FØLGENDE ANSATTE

Anette Wilhelmsen
Anita Haslie
Balbir Singh
Håvard Mokleiv Nygård (Evalueringsevirsomhetdirektør)
Ida Lindkvist
Jan-Petter Holtedahl
Javier Fabra-Mata
Kjersti Løken
Kristin Hauge
Siv Lillestøl (underdirektør)
Tove Sagmo

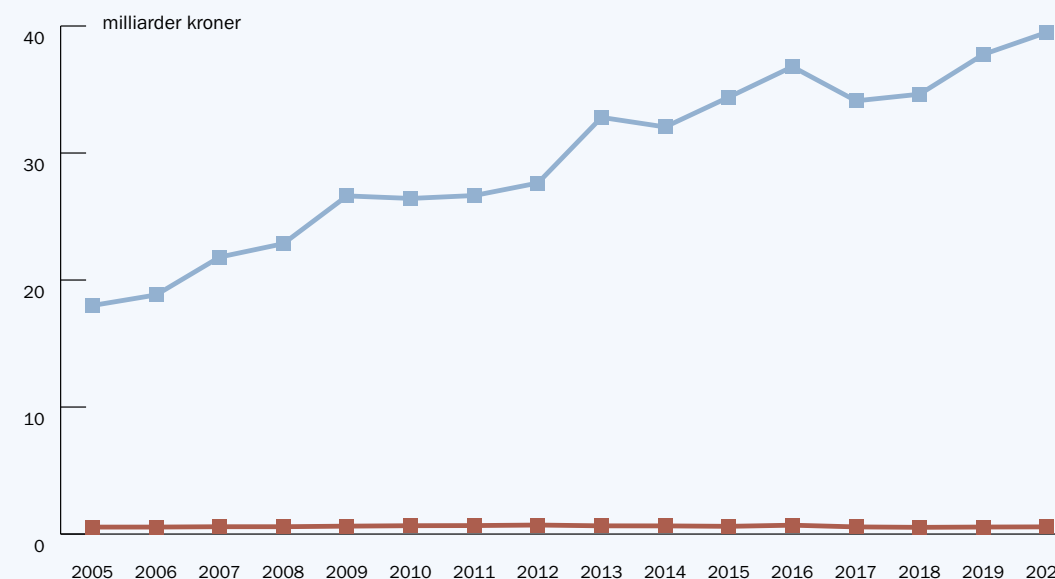
Bistandsbudsjett

39,5024 mrd ▲

Evalueringsevirsomhetbudsjett

0,0188 mrd ▼

Tildelte midler til evaluering og faglig samarbeid. Inkludert lønns- og driftsmidler ble den totale ressursrammen til avdelingen i 2020 i underkant av 28 millioner kroner.

Tallene nedenfor gjelder perioden juni 2020–august 2021.

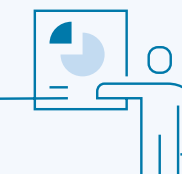
Kronikker og avisoppslag

20

Webinar

12

Antall følgere på Twitter

1111

Antall nyhetsbrev

10

Abonnenter nyhetsbrev

791

Året som har gått

1 **24.06.2020: Videokommentarer på Twitter: Fra kunnskap til gjennomføring. Lansering av årsrapport 2019/2020.** Assisterende utenriksråd Hege Hertzberg, Norads direktør Bård Vegar Solhjell, diplomat Ingunn Klepsvik og professor Benedicte Bull ved Universitetet i Oslo kommenterte sentrale lærdommer fra evalueringene det siste året. Evalueringsdirektør Per Øyvind Bastøe presenterte også årsrapporten. Se videokommentarene på Norad.no.

2 **22.09.2020: Webinar: Norges arbeid med anti-korrupsjon i utviklingspolitikk og bistand**
 Lansering av evaluering av Norges innsats mot korrupsjon i utviklingspolitikk og bistand (Rapport 5/2020). Opptak tilgjengelig.

3 **13.10.2020: Webinar: Gode desentraliserte evalueringer kan gi bedre bistand. Hvordan hever vi kvaliteten?** Internt møte i forbindelse med lansering av evaluering av kvaliteten på desentraliserte evalueringer i bistandsforvaltningen (Rapport 6/2020).

4 **29.10.2020: Webinar: Risikovurderinger i Norges arbeid i sårbare stater.** I forbindelse med lansering av evalueringen av Norges engasjement i Somalia 2012-2018 (Rapport 7/2020). Opptak tilgjengelig.

5 **24.11.2020: Webinar: Lærdommer fra internasjonal bistand til Colombia.** Lansering av Country Evaluation Brief om Colombia (Rapport 8/2020). Opptak tilgjengelig.

6 **01.12.2020: Webinar: Ghana – Fra fattig bistandsmotaker til mellominntektsland.** I forbindelse med Country Evaluation Brief om Ghana (Rapport 9/2020). Opptak tilgjengelig.

7 **15.–17.12.2020: Videokommentarer om Niger – alternativ lansering av Country Evaluation Brief** Teamleder Jörn Dosch fra Particip GmbH presenterte viktige funn og lærdommer som kom frem i evalueringene rapporten (10/2020) så på. Ambassadør Johan Meyer og forsker Morten Bøås kommenterte. Se videokommentarene på Norad.no.

8 **12.01.2021: Webinar: Kartlegging av Norges innsats med å inkludere personer med funksjonsnedsettelse i bistandsarbeidet fra 2010-2019** Presentasjon av funn fra kartleggingen (Rapport 1/2021) og diskusjon med målgruppen for utvikling av en kommende evaluering innenfor temaet.

9 **21.01.2021: Workshop: Operasjonalisering av konfliktsensitivitet - fra individ til system.** Et internt arbeidsseminar for ansatte i Utenriksdepartementet og Norad. Fordypning i tematikk basert på funn i landevalueringene av Somalia og Sør-Sudan. Les mer i boksen.

10 **04.02.2021: Webinar: Uganda- Internasjonal bistand og et ferskt valgresultat.** I forbindelse med Country Evaluation Brief om Uganda (Rapport 12/2020). Opptak tilgjengelig.

11 **05.02.2021: Webinar i Norad-regi: Sosiale sikkerhetsnett, velferdstatsbygging – og covid-19**
 Evalueringsavdelingen var med å presentere funn fra en kartlegging om kontantoverføringer, gjort i samarbeid med OECD/DACs koalisjon for evalueringer om covid-19. Opptak tilgjengelig.

12 **11.02.2021: Ny direktør!** Håvard Mogleiv Nygård tiltrådte som ny direktør for avdelingen. Han kom fra stillingen som forskningssjef i Norsk Institutt for Fredsforskning (PRIO).

13 **18.02.2021: Webinar: Indonesia - Internasjonal bistand og skogsatsing.** I forbindelse med Country Evaluation Brief om Indonesia (Rapport 11/2020). Opptak tilgjengelig.

14 **18.03.2021: Webinar: Hva er det viktig å evaluere de neste årene?** Panelsamtale om viktige tema, trender og prioriteringer for det kommende evalueringsprogrammet. Opptak tilgjengelig.

15 **07.04.2021: Webinar: Om klima- og skogsatsingens støtte til privat sektor initiativer**
 Et seminar for berørte parter i Klima- og Miljødepartementet, Norad, ambassader og sivilsamfunnsorganisasjoner i forbindelse med lansering av evalueringen av klima- og skoginitiativets støtte til initiativer innen privat sektor (Rapport 2/2021)

16 **24.06.2021: Webinar: Tidlige lærdommer om FNs Covid-19 fonds respons på pandemien.** Studie og webinar gjennomført i samarbeid med Generalsekretærens kontor i FN. Opptak tilgjengelig.

Operasjonalisering av konfliktsensitivitet – fra individ til system

I de to landevalueringene av Sør-Sudan og Somalia, som begge ble ferdigstilt i 2020, var konfliktsensitivitet et sentralt tema. Begge så på hvordan konfliktsensitive tiltak ble anvendt i det norske engasjementet, hvorvidt engasjementet har påvirket eller vært påvirket av konfliktene og i hvilken grad Norge har støttet spesifikke konfliktsensitive initiativer som fremmer fred. Basert på lærdommene som kom frem i de to evalueringene, ble det i etterkant gjort et ekstra arbeid med formål om bidra til å operasjonalisere og institusjonalisere konfliktsensitivitet i bistandsforvaltningen.

Evalueringsavdelingen leide forskeren Eva Østbye til å gå igjennom lærdommene, intervju nøkkelpersoner i forvaltningen og avholde en intern workshop for ansatte i Utenriksdepartementet og Norad for læring og refleksjon rundt konfliktsensitivitet.

Foto: Espen Røst/Bistandsaktuelt

Lærdommer

Fra årets evalueringer er det tre lærdommer vi vil trekke frem. Men før vi presenterer disse vil vi fremheve at noe av det viktigste vi lærte fra året som gikk ikke kom fra funn i evalueringer som sådan, men var knyttet til hvordan pandemien påvirket måten vi jobbet på. Mer enn vi trodde kan gjøres virtuelt, samtidig er det også grenser for når dette er hensiktsmessig. Vi så at webinarer gjorde det mulig å samle innledere og deltagere på en annen måte enn tidligere. Det tar vi med oss videre. Men vi så også at deler av evalueringsarbeidet, spesielt knyttet til datainnsamling, fremdeles krever at de som gjennomfører evalueringene er i stand til å reise dit gjennomføringen av programmer og prosjekter foregår og kunne treffe representanter for prosjekter, organisasjoner og myndigheter. Viktige operasjonelle læringspunkter vi tar med oss fra dette er hvor sentralt det er å ha gode lokale partnere og nytten av å bryte opp større evalueringsprosjekter i mindre delleveranser.

Som nevnt i forordet har et ledemotiv i evaluering av norsk utviklingssamarbeid vært at bistandssystemet må fortsette å bli bedre på læring. Dette har gått igjen i flere av Evalueringsavdelingens tidligere årsrapporter og blir igjen tema i årets rapport. Hvordan sikre at lærdommer fra gjennomførte evalueringer tas inn i det videre arbeidet med å forbedre norsk utviklingssamarbeid i fremtiden?

Vi gir ikke her et konkret svar på det spørsmålet, men lærdommene under peker på områder hvor arbeidet med kunnskap kan bli bedre. Dette er igjen utgangspunkt for hvordan hele systemet må tenke om og rundt læring. Dette er et ansvar for alle som er involvert i norsk utviklingssamarbeid.

I årets rapport er det hovedsakelig tre lærdommer vi vil trekke frem. To er gjengangere fra tidligere år, men vi ønsker likevel å løfte disse frem på nytt slik at tiltak kan settes i verk for å sikre at lærdommene, både de positive og de negative, brukes inn i planleggingen av nye bistandstiltak.

1. For det første, beslutningsgrunnlaget i norsk bistand må bli bedre. Norsk utviklingssamarbeid er risikovillig og fleksibelt, det er bra, men det skaper også en del utfordringer rundt hvordan jobbe med kunnskap.
2. For det andre, norsk utviklingssamarbeid må styrke sin evne til å samle inn data, analysere og evaluere underveis for å bedre mål- og resultatstyringen. Per i dag mangler vi ofte tilstrekkelig kunnskap om hvorvidt tiltak når de forventede resultater og målsettinger.
3. For det tredje, jobber vi ikke systematisk nok med land som 'rykker opp' fra lavinntekts- til mellominntektsstatus.

Foto: Ken Opprann

Lærdom 1: Beslutningsgrunnlaget må bli bedre

Utgangspunktet for den første lærdommen er at norsk bistand er risikovillig, fleksibel og tilpasningsdyktig. Dette baserer seg på funn fra flere tidligere evalueringer og i fjorårets evalueringer fremkom slike funn både i evalueringen av norsk støtte til Somalia og i kartleggingen av norsk Covid-19 respons. Den norske bistanden kom raskt på banen og var instrumentell i å få i gang større internasjonale initiativ. Denne evnen til å respondere på akutte behov må norsk bistand ta vare på, men samtidig er det viktig å sikre at også denne type bistand er kunnskapsbasert.

Prisen for å komme raskt på banen kan bli at norsk bistand gis på et for svakt beslutningsgrunnlag, noe som igjen øker risikoen for at bistanden ikke når forventede mål. Flere av årets evalueringer, påpeker at planleggingen av norske bistandstiltak bør styrkes.

I evalueringen av den norske støtten til Somalia, fant vi for eksempel at det manglet systematiske risikovurderinger av hvordan dilemmaer i engasjementet skulle håndteres. God håndtering av risiko fordrer bred innsikt i og kunnskap – om forventet effekt og om intenderte

og, så langt som mulig, å også kunne forutse mulige uintenderte konsekvenser av tiltak og om den bredere konteksten bistanden opererer i. Utviklingspartnere trenger bred kunnskap om økonomiske, sosiale og politiske forhold, samt forhold på land- og regionnivå for at tiltak på sikt skal ha optimal effekt

Studien av kontantoverføringer direkte til enkeltpersoner, viser betydningen av å gjennomføre grundig forarbeid inkludert kontekstanalyser før slik støtte iverksettes.

Også evalueringen av støtte til privat sektor innen klima- og skoginitiativet (NICFI) påpekte svakheter i beslutningsgrunnlaget for norsk støtte. Det gjaldt blant annet manglende helhetlig vurdering av hvilke tiltak i bistandsporteføljen som burde fortsette/oppskaleres og hvilke tiltak som burde avsluttes, for eksempel fordi de ikke oppnådde forventet resultat.

Lærdom 2:

Læring og kunnskapsinnhenting underveis i prosjekter må forbedres

Andre lærdom handler ikke om kunnskapsgrunnlaget i den fasen hvor beslutninger om nye avtaler tas, men om hva slags kunnskap som innhentes underveis i et løpende prosjekt eller program. Det gjelder innsamling og bruk av kunnskap som er nødvendig for å oppnå en effektiv mål- og resultatstyring. I evalueringen av klima- og skogsamarbeidet fant vi for eksempel at data for å kunne gjennomføre analyser relatert til måloppnåelse på klima- og skogfeltet var mangelfulle. I tur kan dette føre til at tiltak blir planlagt videreført uten tilstrekkelig kunnskap om hvilke målsettinger som ble nådd underveis.

Et tiltak som kan igangsettes for å få til bedre og mer effektiv kunnskapsinnhenting og læring underveis er følgeevaluering. Evalueringssavdelingen har tidligere gjennomført flere slike følgeevalueringer og i året som gikk ba vi BetterEvaluation utarbeide et notat om muligheter, utfordringer, styrker og svakheter ved følgeevaluering (se side 46). Dette notatet peker spesielt mot viktigheten av å sette opp gode rutiner og systemer for læring underveis for å få god effekt av følgeevalueringer.

De to første lærdommene peker mot et sentralt dilemma i mye utviklingssamarbeid, spenningen mellom, på den ene siden, viljen til å ta risiko og å være fleksibel og, på den andre siden, kravet om å 'do no harm'. 'Do no harm' står igjen ofte i motsetning til ønsker om å faktisk bidra til positive utviklingseffekter på landnivå dvs. 'do good'. Bistand skal bidra til langsiktige effekter og eierskap på sikt, den skal være bærekraftig i betydning kunne videreføres av myndigheter og partnere også når bistanden avsluttes, og ikke bidra til økt konfliktnivå eller andre ikke-intenderte negative effekter. Dette dilemmaet ser vi i flere av våre evalueringer, som i evalueringen av antikorrupsjon.

Lærdom 3:

Planlegging for tiden etter 'opprykk' må bli bedre

Tredje lærdom knytter an til en stor og viktig debatt i internasjonal bistand, om bistandens fremtid, «the future of aid», og om utformingen av det fremtidige internasjonale bistandssystemet. Bistanden størrelse internasjonalt er liten sammenlignet med andre internasjonale finansstrømmer, som direkte og indirekte investeringer, illegal kapital, migranters hjemsending av penger osv. Bistand kan likevel ha en viktig utløsende effekt for andre midler og er svært viktig for å styrke sivilt samfunn og offentlige budsjetter i de fattigste landene. Et tema som har fått mye oppmerksomhet er hva som skjer med landene som 'rykker opp' fra lavinntekts- til mellominntektsland og hvor den økonomiske utviklingen har nådd et punkt hvor land ikke lengre kvalifiserer til å motta offisiell utviklingsbistand (ODA).¹ Ikke desto mindre er dette ofte land som både har store grupper av befolkningen som fremdeles lever i ekstrem fattigdom eller som har utfordringer knyttet til konflikt og sårbarhet. I synteserapportene ser vi bl.a. på tre slike land, nærmere bestemt Colombia, Ghana og Indonesia.

En sentral lærdom fra synteserapporten for Ghana er at overgangen til mellominntektsstatus ikke i tilstrekkelig grad ble fulgt opp av en helhetlig strategi hos myndighetene og givne for hvordan bistanden skulle fases ut. Ettersom flere og flere land, forhåpentligvis, når en slik status, og ikke lenger er lavinntektsland, må også norsk utviklingsbistand vurdere om og når bistand kan bidra inn i en slik overgangsfase og støtte oppunder godt styresett og en inkluderende økonomisk og sosial utvikling.

¹ Se for eksempel: Glennie, J., 2020. The Future of Aid: Global Public Investment. Routledge.

Foto: Espen Røst/Bistandsaktuelt

Rapporter fra Evalueringssavdelingen

Norges anti-korrupsjonsinnsats innen utviklingspolitikk og -bistand

RAPPORT 5/2020

Evaluation of Norway's Anti-Corruption Efforts as part of its Development Policy and Assistance

Utført av: Nordic Consulting Group (Copenhagen)

ISBN: 978-82-8369-043-9

BAKGRUNN

Denne evalueringen ser på de fire hovedinnsatsområdene for Norges anti-korrupsjonsarbeid: Overholdelse av prinsippet om nulltoleranse for korrupsjon i Norges bistands- og utviklingsinnsats; anti-korrupsjon som tverrgående hensyn; anti-korrupsjon som egen komponent innen Norges utviklingsbistand; og styrking av internasjonale korrupsjonsnormer og -standarder, herunder kamp mot ulovlige kapitalstrømmer og hvitvasking.

Evalueringen bygger på dokumentstudier og intervjuer; en spørreundersøkelse av ansatte i Utenriksdepartementet (inkludert ved utvalgte ambassader) og Norad, samt case-studier om nulltoleranse, klima og skog, helse, Somalia og det globale anti-korrupsjonsarbeidet. Teamet har gjennomført feltreiser til Jakarta, Nairobi/Mogadishu, Genève, Basel, New York og Bergen, i tillegg til en rekke møter og intervjuer i Oslo.

Sist Evalueringssavdelingen gjennomførte en evaluering av Norges anti-korrupsjonsinnsats var i 2011 (Report 6/2011). En hovedanbefaling fra den gang var at Norge burde utarbeide og vedta en bred anti-korrupsjonsstrategi.

FORMÅL

Formålet med evalueringen er å bidra til å styrke Norges anti-korrupsjonsinnsats, samt bidra til læring for andre aktører som ønsker å styrke sin anti-korrupsjonsinnsats.

FUNN

Strategi

- Norge mangler et overordnet, helhetlig strategidokument som grunnlag for anti-korrupsjonsinnsatsen.

Prinsippet om nulltoleranse

- Norge har gjort en stor innsats for å overholde prinsippet om nulltoleranse for misbruk av bistandsmidler, blant annet gjennom å reforhandle kontraktbetingelser med multilaterale organisasjoner og ikke-statlige organisasjoner (NGOer).
- Sivilsamfunnsorganisasjoner har styrket sine systemer for bistandsforvaltning.
- Nulltoleransepolitikken kommer til uttrykk på ulike måter på tvers av kanaler og partnere. Både i Norad og Utenriksdepartementet legges hovedvekt på utøvelse av kontrollmyndighet. Det mangler innsats på korrupsjonsforebyggende virksomhet for å styrke partneres evne og vilje til å realisere nulltoleransemålsetning.

Anti-korrupsjon som tverrgående hensyn

- Evalueringen fremhever Norges klart uttalte forpliktelse til å opprettholde og praktisere anti-korrupsjon som tverrgående hensyn i utviklingsbistanden. Samtidig vises det til at denne innsatsen siden 2017 har prioritert en risikobasert tilnærming med vekt på å unngå skade som følge av norsk utviklingsbistand («do no harm»). Evalueringen etterlyser tiltak som i større grad har hatt med spesifikke anti-korrupsjonskomponenter («doing good») som ledd i bistandsinnsatsen på tvers av sektorer.

Foto: Espen Røst/Bistandsaktuelt

- Anti-korrupsjonstiltak er godt integrert i sektorinnsatsen på klima- og skogområdet i Indonesia.
- Innen global helse har både vaksinealliansen GAVI og Det globale fondet (Global Fund) styrket finansstyring og praksis knyttet til nulltoleranse over tid, noe som har bidratt til å gjøre det mulig for disse fondene å operere i utfordrende omgivelser. Rapporten etterlyser sterkere forankring av ansvar for å følge opp anti-korrupsjon og risikostyring på høyere ledernivå i Verdens helseorganisasjon.

Spesifikke anti-korrupsjonstiltak

- Norge har bidratt til styrking av offentlig finansforvaltning samt anti-korrupsjonstiltak innen klima- og skogsektoren. Evalueringen stiller imidlertid spørsmål ved bærekraften i flere av tiltakene. Rapporten finner videre mangel på regelmessig og systematisk dialog om anti-korrupsjon på landnivå i Norges partnerland.

Styrke globale normer og standarder mot korrupsjon

- Norge har bidratt til å sikre oppfølging av anti-korrupsjonskonvensjonen (UNCAC), samt kamp mot storskalakorrupsjon, ulovlige finansstrømmer og hvitvasking.
- Norge har utviklet effektive partnerskap med statlige – og sivilsamfunnsaktører. Samarbeidet med privat sektor har hittil vært mangelfullt.

LÆRING

- Ansatte ved Utenriksdepartementet, ambassader og Norad har hatt god tilgang på tilpasset trening og kunnskap gjennom kurs og opplæring ved Utenriksstjenestens kompetansesenter og U4, samt rådgivning og tematiske gjennomganger fra Norads anti-korrupsjonsenhet. Rapporten finner likevel at det er mulig å forbedre organisasjonsrettet opplæring og informasjonsutveksling i den norske bistandsforvaltningen.

ANBEFALINGER

- Utenriksdepartementet bør i dialog med berørte parter, tydeliggjøre overordnet antikorrupsjonsstrategi og koblingene mellom de fire innsatsområdene samt vurdere vektleggingen mellom kontroll og forebyggende anti-korrupsjonstiltak.
- Utenriksdepartementet bør videreføre arbeidet for en mer ambisiøs global anti-korrupsjonsagenda og styrke regelmessig anti-korrupsjonsdialog med partnerland.
- Norad bør tilrettelegge for en overordnet planlegging og rapportering av resultater fra anti-korrupsjonsarbeidet samt tilrettelegge for læring og informasjonsutveksling.
- Norad bør styrke utføring og oppfølging av strategi på tiltaks-, sektor- og landnivå.

Kvalitetsvurderinger av desentraliserte evalueringer

RAPPORT 6/2020

Quality Assessment of Decentralised Evaluations in Norwegian Development Cooperation (2018–2019)

Utført av: Ternstrom Consulting AB

ISBN: 978-82-8369-046-0

BAKGRUNN

Desentraliserte evalueringer blir gjennomført på oppdrag av seksjoner og avdelinger i Utenriksdepartementet og Norad og ved de norske ambassadene. Slutt- eller midtveisgjennomganger (reviews) er andre navn på slike evalueringer. Desentraliserte evalueringer gjøres som en del av arbeidet med å forvalte avtaler og midler, og er ikke en del av de uavhengige evalueringene som gjennomføres av Evalueringsavdelingen.

Desentraliserte evalueringer er en viktig kilde til informasjon om effekten og nytten av norskfinansierte bistandsprogrammer. Det er derfor viktig at disse er troverdige og relevante slik at de kan brukes til å forbedre norsk bistand.

En evaluering publisert av Evalueringsavdelingen i 2017 viste at det var grunn til å stille spørsmål ved om disse evalueringene benytter metoder og analyser som gir pålitelige funn og konklusjoner.

Evalueringsavdelingen har satt i gang to oppfølgingsstudier av kvaliteten på de desentraliserte evalueringene. Den første studien omtales her og

vurderer kvaliteten på desentraliserte evalueringer publisert i 2018 og 2019, mens en kommende studie vurderer kvaliteten på evalueringer publisert i 2020.

FORMÅL

Formålet med begge studiene er å bidra til å heve kvaliteten på de desentraliserte evalueringene slik at de kan brukes til å forbedre forvaltningen av norsk bistand.

FUNN

En betydelig forbedring av kvalitet må til for at desentraliserte evalueringer skal bli et nyttig redskap for bedre bistand. Rundt halvparten av evalueringene har så store svakheter at det er grunn til å stille spørsmål om disse gir troverdig informasjon om effekter og resultater av norsk bistand.

Forbedringsområder:

Metode, funn og konklusjoner: Over 60 % av rapportene hadde en så svak beskrivelse av metode at det var vanskelig å vite om metodene var tilpasset evalueringssoppgaven. Like mange hadde en svak beskrivelse og forklaring av begrensningene til de valgte metodene. Videre hadde omkring halvparten av evalueringene store svakheter knyttet til datagrunnlaget. Under 5 % av rapportene identifiserte etiske utfordringer knyttet til evalueringene.

Bruk av de internasjonale evalueringskriteriene: I gjennomsnitt ble relevans, effektivitet og bærekraft brukt på en korrekt måte, mens de resterende kriteriene (virkning og kostnadseffektivitet) i snitt fikk ikke-tilfredsstillende skår.

Tverrgående hensyn: Mellom 10 og 40 % av rapportene dekket ikke spesifikke tverrgående hensyn, selv når mandatet krevde det. Blant de rapportene som inkluderte tverrgående hensyn var det gjennomgående

Foto: Ken Opprann

svakheter knyttet til hvorvidt en vurdering av tverrgående hensyn ble brukt i analysen i evalueringen.

ANBEFALINGER

- Forsterke og synliggjøre tiltak som kan bedre kvaliteten på desentraliserte evalueringer i alle ledd i evalueringprosessen. Dette kan inkludere støttefunksjoner for saksbehandlere.
- Iverksette tiltak som bidrar til å gjøre desentraliserte evalueringer til en integrert del av mål- og resultatstyringen i bistandsforvaltningen.
- Iverksette tiltak som øker tilgjengeligheten til de desentraliserte evalueringene internt og eksternt.

Desentraliserte evalueringer er en viktig kilde til informasjon om effekten og nytten av norskfinansierte bistandsprogrammer. Det er derfor viktig at disse er troverdige og relevante slik at de kan brukes til å forbedre norsk bistand.

Evaluering av Norges engasjement i Somalia

RAPPORT 7/2020

Evaluation of Norway's Engagement in Somalia

Utført av: Tana Cph og Christian Michelsen's Institutt (CMI)

ISBN: 978-82-8369-050-7

BAKGRUNN

Norges bistand til land i sårbare situasjoner har økt de siste årene. Slik bistand er krevende da behovene er sammensatte og innebærer støtte til fredsbygging, humanitær innsats og langsiktig utviklingsarbeid på samme tid. Det strategiske rammeverket for norsk engasjement i slike sårbare land og regioner understreker at Norge skal ha høy toleranse for risiko, samtidig som de følger prinsippene om "do no harm". Balansen mellom risikovilje og «do no harm» kan reise flere dilemmaer.

Somalia er at av landene i sårbare situasjoner som har mottatt bistand fra Norge. Landet har vært rammet av borgerkrig, hyppig tørke og flom fra tidlig på 1990-tallet. Siden den føderale regjeringen i Somalia ble dannet i 2012, har utviklingsbistanden til landet økt betraktelig. Norge har vært en sentral bidragsyter i denne perioden. Fra 2012–2018 brukte Norge 3,2 milliarder kroner på bistand i Somalia.

FORMÅL

Formålet med evalueringen er å gi innsikt i hvilke dilemmaer norske bistandsaktører stod overfor i Somalia, og hvordan dilemmaene og utfordringene ble håndtert i perioden 2012-2018.

Evalueringen har vurdert effekten av den norske støtten og om engasjementet har vært samstemt, konfliktsensitivt og tilpasset konteksten.

FUNN

- Målene for det norske engasjementet i perioden 2012-2015 og 2016-2018 var å bidra til stabilitet og utvikling gjennom initiativer for fred og nasjonal forsoning og statsbygging. For perioden 2016-2018 hadde Norge i tillegg mål om å støtte humanitære kriser i henhold til humanitære prinsipper og å bidra til inkluderende vekst, jobbskaping og sosial utvikling.
- Det norske engasjementet styres både av en norsk landstrategi for Somalia og av Norges globale prioriteringer. Den største andelen av norske bistandsmidler til Somalia har fulgt de globale prioriteringene. Dette inkluderer kjernefinansiering til multilaterale organisasjoner, midler til globale fond og sivilsamfunnsstøtten.
- Enkeltprosjekter kan dokumentere gode resultater, men resultatene som oppnås står hovedsakelig hver for seg og ikke som del av en mer helhetlig norsk innsats.
- Norge har hatt høy risikovilje og har vært tidlig ute med å støtte initiativer, som for eksempel Special Financing Facility som ble etablert på et tidspunkt da andre donorer ikke ville samarbeide direkte med landets myndigheter. Gjennom dette initiativet bidro den norske støtten til at den somaliske staten kunne utføre grunnleggende funksjoner som å betale lønn til statsansatte.
- Norge som donor har vært fleksibel, noe som har tillatt partnere å respondere raskt i en kompleks kontekst og tilpasse seg en stadig endret situasjon.
- Norsk støtte var i hovedsak i tråd med de somaliske føderalmyndighetenes mål og prioriteringer.
- Den samlede norske støtten til Somalia har ikke

Foto: Thomas Mukoya/Reuters/NTB

vært koordinert på et overordnet formalisert nivå. Samtidig fant ikke evalueringen at de norskstøttede tiltakene har motvirket hverandre.

- Norge jobbet aktivt for å forbedre internasjonal giverkoordinering i Somalia, for eksempel gjennom støtte til felles giverfond og programmer. I perioden evalueringen dekker har imidlertid ikke disse mekanismene hatt den ønskede effekten om forbedret giverkoordinering.
- Den norske landstrategien i Somalia er klassifisert. Mangel på åpenhet og kommunikasjon rundt Norges mål i Somalia har bidratt til at Norges intensjoner i Somalia har vært misoppfattet av en rekke aktører.
- Norge stod i en rekke dilemmaer i Somalia i evalueringensperiode. Dilemmaene er knyttet til hvorvidt Norge skulle støtte regjeringen som verken var fullstendig inkluderende eller representativ; hvordan Norge skulle forholde seg til Somaliland som har erklært selvstendighet, samtidig som man skal støtte en helhetlig statsbyggingsprosess; og hvordan humanitær støtte skulle sikres når det var høy risiko for at støtten ikke nådde målgruppen. Norge gjorde ikke eksplisitte og systematiske vurderinger av hvordan disse dilemmaene og risikoene kunne håndteres. Evalueringsteamet fant at partnere i enkeltprosjekter

har gjort gode vurderinger relatert til konfliktsensitivitet, særlig mot slutten av perioden evalueringen dekker. Samtidig fant evalueringen at Norge på et overordnet nivå ikke gjennomførte egne analyser av hvorvidt det norske engasjementet påvirket konflikten eller om konflikten påvirket det norske engasjementet.

ANBEFALINGER

- Kontekst- og konfliktanalyser bør integreres i utformingen og gjennomføringen av strategier for Norges engasjement og oppdateres jevnlig i tråd med de skriftende situasjonene i land i sårbare situasjoner.
- Rutiner, praksis og gjennomføring av risikovurderinger av Norges engasjement bør tydeliggjøres. Herunder vurderinger av hva som er akseptabel risiko og hvordan gitt risiko skal håndteres, inkludert hvordan avbøtende tiltak skal iverksettes og når.
- Den samlede norske støtten bør koordineres bedre for å sikre en samstemt og strategisk innretning av støtten.
- Erfaringer og læring bør institusjonaliseres og systematiseres bedre for å sikre at disse kan brukes for å forbedre fremtidig engasjement og støtte.

Landrapporter om Norges partnerland

BAKGRUNN

Evalueringsavdelingen har videreført arbeidet med å produsere landrapporter, såkalte «Country Evaluation Briefs» (CEB), for norske partnerland.

Formålet med rapportene er å presentere relevant kunnskap om norske og internasjonale givers bistandssinnsats på landnivå ved å systematisere funn fra eksisterende evalueringer og andre relevante dokumenter om partnerlandene. De fem som ble ferdigstilt i 2020 presenteres over sidene som følger og kommer i tillegg til tolv slike rapporter produsert siden 2016. De nye landrapportene har sett på dokumentasjon i tidsrommet 2013-2019.

For hvert land er det også utarbeidet et «evaluingsportrett», som består av korte sammendrag av de underliggende evalueringsrapportene og dokumentene, inkludert lenker til disse.

Country Evaluation Briefene og evaluingsportrettene retter seg først og fremst mot personer i det norske utenriksdepartementet, ambassadene og Norad og i sivilsamfunnsorganisasjoner som arbeider med de aktuelle landene.

I serien av Country Evaluation Brief er det laget rapporter for følgende land:

- Afghanistan
- Colombia
- Etiopia
- Ghana
- Haiti
- Indonesia
- Malawi
- Mali
- Mosambik
- Myanmar
- Nepal
- Niger
- Palestina
- Somalia
- Sør-Sudan
- Tanzania
- Uganda

Du kan se alle rapporter på norad.no/ceb

Landrapport: Colombia

RAPPORT 8/2020

Country Evaluation Brief Colombia

Utført av: Particip GmbH

ISBN: 978-82-8369-053-8

Foto: Luis Robayo/AFP/NTB

KONTEKST

Fredsavtalen fra 2016 mellom den colombianske regjeringen og geriljagruppen FARC holder fremdeles, selv om implementeringen på flere områder er mangelfull. Den største sikkerhetstrusselen i landet er statens svake evne til å beskytte ledere i lokalsamfunn og tidligere FARC-medlemmer.

BISTANDSINNSATS

Mellominntektslandet Colombia ville normalt ikke ha vært kvalifisert for offisiell utviklingsbistand (ODA). Landet mottar likevel betydelige bistandsmidler, primært på grunn av langvarig væpnet konflikt, et høyt antall internt fordrevne og mange biologisk viktige områder, herunder deler av Amazonas-bassenget.

FUNN

Colombiansk eierskap til utviklingsprosessene var avgjørende for hvorvidt bistandsprogrammene lyktes. Evalueringene finner at programmer utarbeidet i nært samarbeid med lokale aktører og hvor det ble tatt hensyn til lokal kontekst, i høyere grad nådde målene enn der forankringen og eierskapet var svakere. Tilsvarende var den humanitære innsatsen mer vellykket der denne var tilpasset internt fordrevne og lokalbefolkningens spesifikke behov.

Til tross for at kvinners rettigheter og likestilling var et tverrgående hensyn i nesten samtlige programmer, har få av disse maktet å endre den dypt forankrede kjønnsulikheten i samfunnet. Problemet med manglende rettigheter, likestilling og høy voldsforekomst er strukturelt og kulturelt, og en forutsetning for å lykkes, var at programmer utfordret maskuline kjønnsstereotyper. Enkelte programmer oppnådde resultater ved å rekruttere nye «påvirkere», blant annet grupper av menn.

Colombias giverkoordineringsplattformer lyktes i begrenset grad i å systematisere kunnskapsdeling og bidra til reell koordinering.

Landrapport: Ghana

RAPPORT 9/2020 Country Evaluation Brief Ghana

Utført av: Particip GmbH

ISBN: 978-82-8369-055-2

Foto: Arne Hoel/The World Bank/Flickr

KONTEKST

Vedvarende økonomisk vekst har over tid gjort Ghana til et av de fremste landene i Afrika i kampen mot fattigdom, og Ghana kvalifiserer ikke lenger for såkalt IDA-bistand («myke lån») fra Verdensbanken. Samtidig har regionale og inntektsbaserte forskjeller i landet økt. Ghana sliter med omfattende korrupsjon, herunder etnisk favorisering.

BISTANDSINNSATS

Etter Ghanas overgang til mellominntektsland utgjør offisiell utviklingsbistand (ODA) i dag en svært liten del av pengestrømmen inn i landet. Mer av bistanden overføres i form av prosjektstøtte, ofte som støtte til ikke-statlige aktører.

FUNN

Ghanas overgang til mellominntektsland har ifølge evalueringene ikke vært fulgt av en helhetlig nasjonal strategi for utfasing av bistanden.

Evalueringene finner at den tidligere budsjettstøtten har skapt muligheter for å styrke implementering av det nasjonale utviklingsrammeverket og myndighetenes finansielle handlingsrom. Dialog og teknisk bistand styrket kunnskapsgrunnlaget og muliggjorde bedre

politikkutforming og samarbeid på tvers av sektorer og styrket kapasitet i sentrale myndighetsinstitusjoner. Bistandsinnsatsen var relevant og effektiv, men hadde for svak bærekraft da bistanden skulle fases ut. Svake myndighetsstrukturer og budsjettbegrensninger førte ifølge evalueringene til at givere opprettet alternativ finansiering og parallelle institusjoner i tilfeller der de planla å trekke seg ut eller å redusere bistanden.

Kvinnens rettigheter og likestilling har ifølge evalueringene i økende grad blitt integrert i det nasjonale utviklingsrammeverket, blant annet gjennom budsjettstøtten, men effekter på samfunnsnivå har i begrenset grad blitt målt.

Innsats innen olje- og gasssektoren har i stor grad nådd juridiske, politiske og administrative mål, og funksjonelle og moderne offentlige institusjoner er etablert.

Eksterne aktører har i mindre grad lyktes i å bidra til reformer som ikke sammenfaller med innenlandske elites interesser.

Landrapport: Niger

RAPPORT 10/2020 Country Evaluation Brief Niger

Utført av: Particip GmbH

ISBN: 978-82-8369-057-6

Foto: Désirée von Trotha/DPA/NTB

KONTEKST

Nigers stabilitet og utvikling er under press, til tross for et relativt stabilt regime siden re-etableringen av konstitusjonell orden i 2011 ved valget av Mamadou Issoufou. Landet er hyppig utsatt for naturkatastrofer som, sammen med konsekvensene av klimaendringer, kan forverre matusikkerheten og føre til sosial uro.

BISTANDSINNSATS

Offentlig utviklingsbistand (ODA) til Niger er doblet de siste ti årene; det meste av dette har gått til sosial sektor. Niger er svært bistandsavhengig.

FUNN

Ifølge evalueringene har bistanden vært godt tilpasset Nigers utviklings- og sikkerhetsprioriteringer, med unntak fra på migrasjonsområdet, som primært har vært en ekstern prioritering. Svak finansiell kapasitet og begrensede menneskelige ressurser har ifølge evalueringene bidratt til å svekke nasjonalt eierskap og bærekraft.

Humanitær bistand, samt støtte til fredsbygging, utvikling og sikkerhet har bidratt til økt motstandsdyktighet og til dels bedre stabilitet i Niger, til tross for regionale sikkerhetsutfordringer.

Evalueringene finner også at myndigheter og givere har samarbeidet godt om innsats innen terrorisme og ulovlig handel, herunder illegal migrasjon, som er blitt betydelig redusert.

Utviklingsbistanden har ifølge evalueringene gitt gode resultater innen landbruk og sosial sektor, ikke minst helse og utdanning. Lokal kapasitet for bærekraftig landbruk og klimatilpasning er også styrket og har bidratt til bedre matsikkerhet. Infrastruktur, ressurser og kapasiteter er imidlertid fortsatt begrenset på flere områder, herunder helsesektoren, noe ikke minst covid-19-pandemien viser. Innsatsen innen kvinners rettigheter og likestilling, både i form av spesifikke innsatser og som tverrgående hensyn, har ført til en viss positiv endring. Kjønnbaserte ulikheter er imidlertid fremdeles høye, og vold mot kvinner og jenter er fortsatt omfattende.

Landrapport: Indonesia

RAPPORT 11/2020 Country Evaluation Brief Indonesia

Utført av: Particip GmbH

ISBN: 978-82-8369-059-0

Foto: Ken Opprann

KONTEKST

Indonesia har siden overgangen fra autoritært styre i 1990 bygget et stabilt demokratisk politisk system, og har oppnådd en imponerende økonomisk vekst. Samtidig gjenstår mye arbeid med å forbedre levekårene for landets voksende befolkning, samtidig som en begrenser belastningen på miljøet og reduserer klimautslipp.

BISTANDSINNSATS

Indonesias nettobistand er blitt betydelig redusert siden landet kom ut av den asiatiske finanskrisen, og utgjorde i 2017 kun 0,024 prosent av brutto nasjonalinntekt. Landets utviklingspartnere har i hovedsak fokusert på å bidra til å styrke landets økonomiske og sosiale infrastruktur.

FUNN

Bistand til desentraliseringstiltak har ifølge evalueringene ført til at flere grupper i samfunnet har deltatt mer i politikkutvikling, har styrket regional og lokal utviklingsplanlegging og bidratt til bedre tjenesteleveranser. Bistanden bidro også til økte inntekter for regionale myndigheter.

Bistand til klima- og miljøsektoren har ifølge evalueringene oppnådd blandede resultater. Bistanden bidro til at Indonesia oppfylte sine forpliktelser knyttet til REDD+-rammeverket for reduserte utslipp som følge

av avskoging og skogforringelse, og til styrket lokal klimatilpasning i lokalsamfunn ved kysten. Bistanden har imidlertid ikke lyktes i å endre Indonesias stilling som verdens femte største utslippsland globalt. Giverstøtte innen vann, sanitær og hygiene har bidratt til betydelige forbedringer, men fortsatt mangler 29 millioner indonesere tilgang til rent vann, mens 71 millioner mangler tilgang til sanitære fasiliteter.

De fleste programmer har inkludert kvinners rettigheter og likestilling som tverrgående hensyn, men med varierende effekt. En del programmer manglet spesifikke mål og indikatorer på området. Flere innsatser bidro til å styrke kvinners stilling generelt, men det er liten grad av evidens for redusert vold mot kvinner målt på samfunnsnivå.

Kriseberedskapen er ifølge evalueringene forbedret, men møter fortsatt utfordringer i form av uklar ansvarsfordeling mellom institusjoner og begrensede menneskelige ressurser. Indonesia har hatt stor grad av eierskap til egen utvikling, og utviklingsbistanden har i hovedsak vært godt tilpasset Indonesias nasjonale politikk og reformagenda. Det er likevel fremdeles stor sosioøkonomisk ulikhet i landet. En endring av dette vil kreve betydelige investeringer og politisk vilje, langt utover det utviklingsbistand kan bidra med.

Landrapport: Uganda

RAPPORT 12/2020 Country Evaluation Brief Uganda

Utført av: Particip GmbH

ISBN: 978-82-8369-061-3

Foto: Walter Astrada/AFP/NTB

KONTEKST

Til tross for målene i Ugandas utviklingsplan Visjon 2040 sliter Uganda med dyp fattigdom på landsbygden. Uganda har store og fruktbare landområder, men avhengigheten av nedbørsbasert landbruk kombinert med befolkningspress har ført til en rask svekkelse av landets økosystemer. Andre utfordringer omfatter landets 1,2-1,3 millioner flyktninger og gjenoppbyggingen av Nord-Uganda etter år med borgerkrig.

BISTANDSINNSATS

Uganda er fremdeles avhengig av utviklingsbistand. I 2017 var landet Afrikas syvende største mottaker av utviklingsbistand (ODA). Korrupsjonssaker i regjeringen forverret forholdet mellom myndighetene og Ugandas utviklingspartnere og førte til en restrukturering av bistandsbudsjettet og bistandsarkitekturen.

FUNN

Landbruk, som står sentralt i Ugandas økonomi, kjennetegnes primært av produksjon for eget forbruk, men holder ikke tritt med landets raske befolkningsvekst. Dette problemet forsterkes av klimaendringene. Visse forbedringer er oppnådd, men evalueringene tyder på økt behov for klimarelatert innsats for å styrke landbrukssektoren.

Uganda huser 1,2–1,3 millioner flyktninger, med støtte fra det internasjonale samfunn. Evalueringene dokumenterer store utfordringer knyttet til avskoging og stort behov for humanitær støtte, som vurderes å være effektiv, men ikke tilstrekkelig kjønns sensitiv. Evalueringene finner også mangel på tilstrekkelig samarbeid mellom sivilsamfunnsorganisasjoner, multilaterale organisasjoner og på tvers av sektorer.

Korrupsjonsutfordringer har hatt stor betydning for bistanden til Uganda. I 2012 førte dette til at mange givere avsluttet budsjettstøtten til fordel for prosjektstøtte og kurvfinansering, særlig nord i landet. Evalueringene finner at de fleste bistandsinnsatsene har vært relevante og godt tilpasset landets politikk, og at de har nådd programmålene. Endringene i bistandsinnretningen førte imidlertid til svakere giverharmonisering og mer spredning av innsatsen, med økt fare for mindre effektiv bistand.

Menneskerettighetene er under press i Uganda, som illustrert ved blant annet The Anti-Homosexuality Act og lovgivning rettet mot å sivilt samfunn. Evalueringen av arbeidet til FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR) på feltnivå er positiv, mens evalueringer av den bilaterale støtten til sivil samfunn er mer blandet med tanke på effektiviteten i innsatsen.

Inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne i norsk bistand

RAPPORT 1/2021

Mapping of Norwegian Efforts to Include Persons with Disabilities in Development Assistance 2010-2019

Utført av: NIDS Development Service

ISBN: 978-82-8369-063-7

BAKGRUNN

I 2012 ble det gjennomført en evaluering med tittel 'Evaluation of Norwegian support to promote the rights of persons with disabilities'. Den viste at rettighetene til personer med funksjonsnedsettelse er lite integrert i bistanden og at mesteparten av støtten går til tjenester og til å dekke umiddelbare behov. Evalueringen fant også at støtten var fordelt på svært mange aktører som ikke var tilstrekkelig samordnet. Evalueringsavdelingen planlegger å følge opp evalueringen fra 2012 med en ny evaluering av hvordan arbeidet med å integrere personer med funksjonsnedsettelse har blitt videreført. Som et første grunnlag for en kommende evaluering ble det i 2020 gjennomført en kartlegging av integreringen av personer med funksjonsnedsettelse.

FORMÅL

Formålet med kartleggingen er å gi en overordnet oversikt over norsk innsats med å inkludere personer med nedsatt funksjonsevne i bistanden i ti-årsperioden fra 2010 til 2019. Kartleggingen har både sett på innsats som har som spesifikt mål å inkludere personer med nedsatt funksjonsevne og innsats som er tverrgående i andre tiltak (mainstreamed).

FUNN

Andel av norsk bistand

- Fra 2010–2019 har budsjettallokeringene til målrettede prosjekter, det vil si der hvor prosjektenes hovedformål handlet om å integrere personer med funksjonsnedsettelse, ligget stabilt på 100 millioner kroner per år. I 2019 ble de målrettede midlene økt til 240 millioner kroner. Dette tilsvarer en økning fra 0,34 til 0,63 prosent av det totale bistandsbudsjettet.
- Budsjettallokeringer til prosjekter som ivaretar personer med funksjonsnedsettelse som et tverrgående hensyn, økte markant mellom 2013 og 2015 (fra 0,7–2,8 prosent av bistandsbudsjettet), men har siden ligget stabilt. Denne økningen tilskrives i all hovedsak økt støtte til Unicef og Verdensbanken sine prosjekter og programmer. I 2019 utgjorde støtten én milliard norske kroner. Utdanning overtok som den største sektoren i 2013.

Norske politiske målsettinger og forpliktelser

- I ti-års perioden har Norge økt sine politiske forpliktelser på dette feltet. De to viktigste milepælene har vært Norges ratifisering av FN-konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i 2013 og vedtaket om at bærekraftsmålene skal være førende for norsk bistand. Målet om at ingen skal utelates (Leave no-one behind) er et viktig element i 2030 agendaen, og gjenspeiles i en rekke sentrale strategidokumenter i perioden.
- Utdanning, kvinner og likestilling, helse og humanitær assistanse har vært de innsatsområdene som har blitt prioritert.
- De viktigste partnerne på dette feltet har vært Atlas alliansen-Norge, Unicef, UN-Women, Verdensbanken og Verdens helseorganisasjon (WHO) i tillegg til FNs sekretariat for CRPD.

Foto: Ken Opprann

- Norge har vært en aktiv pådriver internasjonalt for å etablere globale mekanismer for å få oversikt over situasjonen for mennesker funksjonsnedsettelse og innsatsen som gjøres. Norge har også hatt ledende roller i ulike initiativ som: GLAD (Global Action for People with Disabilities), IEI (Inclusive Education Initiative) AT-Scale (The Global Partnership for Assistive Technology) – og har samarbeidet med Verdens helseorganisasjons initiativ WG (Washington Group) and GATE (Global Cooperation on Assistive Technology).

Samsvar mellom økte politiske prioriteringer og budsjettallokeringer

- Generelt sett er det begrenset samsvar mellom prioritering og allokeringer i perioden 2010- 2019. Andelen av bistandsbudsjettet som ble tildelt prosjekter og programmer med fokus på å inkludere personer med funksjonsnedsettelse forble lav gjennom perioden.
- Det er mulig å spore to korrelasjoner mellom økte politiske målsettinger og budsjettallokering: - Økningen til inkluderende utdanning kan tolkes som et resultat av Stortingsmelding 25 (2013- 2015)

- Utdanning for utvikling. I 2019 var 32 prosent av utdanningsbudsjettet kodet med OECD DAC markøren for inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne. Andre sektorer har ikke sett en tilsvarende økning i fokus på inkludering.
- Budsjettallokering til øremerkede midler på dette feltet ble doblet i 2019, samme år som Granavolden-erklæringen ble signert. Atlas alliansen var, og er, hovedpartner for de øremerkede midlene.

OECD DAC markøren for inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne

- Norge bidro til innføring av en egen policy-markør på funksjonsnedsettelse i OECD/DAC-statistikken. Formålet med denne markøren var å gi en bedre oversikt over hvor mye bistand som går til mennesker med nedsatt funksjonsevne i utviklingsland. Bistandsforvaltningen i Norge tok i bruk markøren fra 2019, men med tilbakevirkende kraft, slik at relevante tiltak i perioden fra 2018 også har blitt kodet med denne markøren. I kartleggingen trekkes det frem at markøren må forbedres for at den skal fungere etter formålet.

Evaluering av klima- og skoginitiativets støtte til privat sektor initiativer

RAPPORT 2/2021

Evaluation of Norway's International Climate and Forest Initiative's (NICFI) support to private sector initiatives

Utført av: Analysis for Economic Decision (ADE) og Nordic Consulting Group (NCG)

ISBN: 978-82-8369-064-4

BAKGRUNN

Norges internasjonale klima- og skog satsing (KOS) ble lansert i 2007 og har siden vært et sentralt virkemiddel i Norges innsats for å redusere klimagassutslippene. Satsingen anser at utslipp fra avskoging ikke kan gå tilstrekkelig ned uten at tilbudet og etterspørselen av råvarer som bidrar til avskoging, reduseres. Eksempler på slike råvarer er palmeolje, kjøtt fra storfe, soya og tremasse/papir, som i stor grad forvaltes av privat sektor. Som en følge av dette har prosjekter som innehar en privat sektor-komponent fått økte bevilgninger siden 2013/2014. Siden 2015 har denne innsatsen også fått en mer fremtredende plassering i klima- og skoginitiativets overordnede strategiske rammeverk.

Denne evalueringen ser på klima- og skogsatsingens støtte til prosjekter som har en slik privat sektor-komponent, omtalt som Private Sector Initiatives (PSI) i rapporten.

FORMÅL

Formålet er å fremskaffe kunnskap og lærdommer som kan brukes i pågående og fremtidig støtte til prosjekter

med komponenter av privat sektor. Evalueringen er også et innspill til klima- og skoginitiativets strategiperiode for 2020-2030.

Evalueringen tar utgangspunkt i perioden 2008-2019 og har sett på to fond og 26 ulike prosjekter. Dette utvalget inkluderer både globalt og regionalt orienterte tiltak i tillegg til et fokus på enkelte land, der Brasil og Indonesia er de to mest vesentlige.

FUNN

- Det er begrenset med informasjon om klima- og skogsatsingens strategiske tilnærming til initiativer innen privat sektor og evalueringsteamet har ikke klart å oppdrive dokumentasjon som tyder på at satsingen har en detaljert strategisk tilnærming i deres porteføljestyling av disse.
- Klima- og skogsatsingens støtte til privat sektor-initiativer ser ut til å være ganske konsistent når det gjelder valg av partnere, prosjekter og finansiering. Satsingen har i all hovedsak gitt prosjektmidler til sivilsamfunnsorganisasjoner, og har vært en fleksibel giver som har fokusert på pilot-prosjekter. Evalueringen finner at prosjektene ikke er omfattende nok til at de kan bidra med meningsfull endring på et aggregert nivå.
- Det er mangel på pålitelig resultatdata for å kunne vurdere om igangsatte tiltak innen privat sektor initiativene vil bidra til måloppnåelse. Innledende undersøkelser indikerer at de fleste tiltakene har svakheter når det gjelder prosjektdesign, utnyttelse av mulige synergieffekter og kontekstforståelse.
- Overordnede mål for privat sektor-initiativene støtter fattigdomsreduksjon, men majoriteten av tiltakene dokumenterer ikke hvordan tiltakene påvirker sårbare grupper og fattigdomsnivået lokalt, nasjonalt eller globalt.
- Klima- og skogsatsingen har bidratt til økt

Foto: Espen Røst/Bistandsaktuelt

internasjonal oppmerksomhet på viktigheten av å redusere og reversere tap av tropisk skog; å utvikle sektorpolitikk og økt transparens; teste innovative pilot-tiltak og legge til rette for- og delta i viktige diskusjoner mellom sentrale aktører.

ANBEFALINGER

- Tydeliggjøre Klima- og Miljødepartementets strategiske tilnærming til privat sektor-initiativer inkludert størrelsen på støtten, og avklare hvordan utviklingseffekter og merverdi av innsatsen skal vurderes, systematiseres og rapporteres.
- Tydeliggjøre hvordan målet om fattigdomsbekjempelse skal vektlegges når ulike hensyn avveies eller balanseres.
- Gjennomføre en helhetlig vurdering av pilot-prosjekter i porteføljen av privat sektor-initiativer med sikte på å etablere beslutningsgrunnlag for å avgjøre hvilke tiltak som skal videreutvikles, oppskaleres eller avsluttes.

Blandet finansiering og evaluering

Working Paper 90. Core concepts in blended finance: Assessment of uses and implications for evaluation

Utført av: Stephen Spratt, Ellis Lawlor and Vincent Coppens

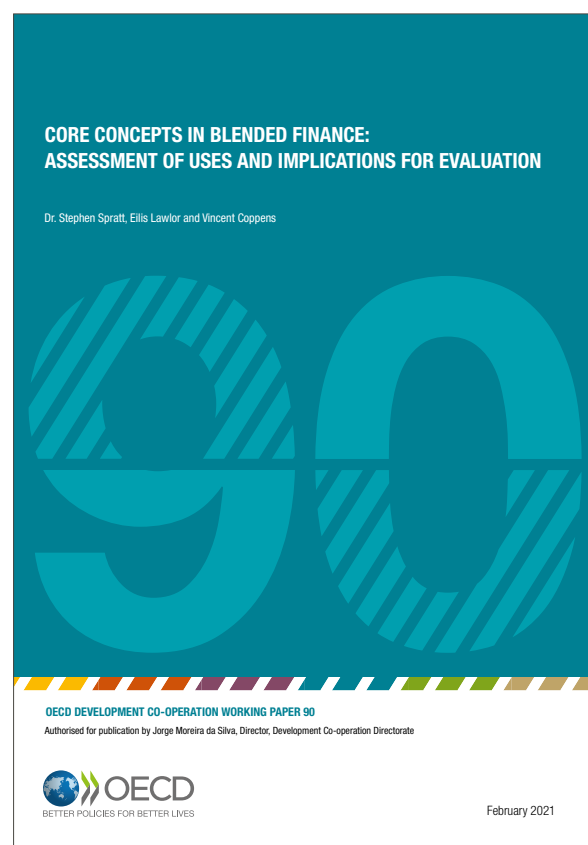
BAKGRUNN

Verden står ovenfor et formidabelt finansieringsgap for å gjennomføre 2030 agendaen og Klimaavtalen fra Paris. Finansieringsgapet er estimert til flere billiarder og det er bred enighet om at større deler av dette beløpet må finansieres ved hjelp av privat kapital. En måte å mobilisere privat kapital på er ved å benytte blandet finansiering. Til tross for oppmerksomheten blandet finansiering har fått brukes begrepet på svært ulike måter og det knytter seg usikkerhet til hvilke konkrete utviklingseffekter man oppnår ved denne typen finansiering.

Evalueringssavdelingen har sammen med det tyske evalueringsinstituttet (DEval) og Evalueringssenheten i Danmark ledet et arbeid i evalueringssnettverket² i OECD/DCD sekretariatet som handler om blandet finansiering og evaluering. Arbeidsgruppen skal bidra til bedre evalueringsspraksis på området. For å gjøre dette har arbeidsgruppen blant annet igangsatt et prosjekt som ser på ulike bruk og forståelse av begrepet blandet finansiering. Arbeidet er publisert på OECD sine nettsider.

FORMÅL

Formålet med dette prosjektet er å kartlegge ulike bruk og forståelse av begrepet blandet finansiering og andre relaterte begrep – og konsekvenser for evaluering.

FUNN

Blandet finansiering brukes på mange ulike måter. Hovedforskjellen går mellom de som mener blandet finansiering innebærer å blande utviklingsfinansiering med privat finansiering (OECDs utviklingskomites forståelse), og mellom de som mener at blandet finansiering innebærer å blande kapital som har bedre betingelser enn markedet kan tilby, med privat kapital på markedets betingelser. Dette betyr at dersom en utviklingsbank investerer sammen med private investorer hvor alle

har samme krav til avkastning, vil dette defineres som blandet finansiering av OECD, men ikke av utviklingsbanken. OECDs definisjon betyr altså at flere prosjekter vil klassifiseres som blandet finansiering.

De ulike typene blandet finansiering forsøker å løse forskjellige problemer. Blandet finansiering i betydningen som benyttes av OECDs utviklingskomite, handler primært om å bruke alle typer utviklingsfinansiering for å mobilisere kapital, mens blandet finansiering i betydningen som benyttes av utviklingsbankene handler om å gjøre prosjekter lønnsomme. Det siste gjøres ved å inkludere noe kapital i prosjektfinansiering med bedre betingelser enn det markedet tilbyr.

Ulike forståelser av hva blandet finansiering innebærer, gjør det vanskelig å måle det totale omfanget av denne typen finansiering samt å lære på tvers, fordi det i realiteten kan være snakk om å sammenlikne epler og pærer.

ANBEFALINGER

Studien skal først og fremst bidra til å bedre evalueringsspraksis på området. Funnene peker mot at det i og gjennom evalueringer er nødvendig å øke kunnskapen om og bevisstheten rundt begrepet blandet finansiering. Studien viser imidlertid også at det er et behov for å bevisstgjøre bruken av dette begrepet i bistandsforvaltningen. For eksempel er det viktig at man i styringsdialogen mellom Utenriksdepartementet og deres partnere er bevisst på at partnerne kan definere blandet finansiering ulikt.

Blandet finansiering brukes på mange ulike måter. Hovedforskjellen går mellom de som mener blandet finansiering innebærer å blande utviklingsfinansiering med privat finansiering (OECDs utviklingskomites forståelse), og mellom de som mener at blandet finansiering innebærer å blande kapital som har bedre betingelser enn markedet kan tilby, med privat kapital på markedets betingelser.

² The EvalNet Working Group on Evaluating Blended Finance. Etablert i februar 2019.

Foto: Orlando Sierra/NTB/AFP

Evaluering i en pandemi

Covid-19 medførte endringer i bistanden, noe som ga nye problemstillinger for hva som skulle evalueres. Pandemien førte også til endringer i hvordan evalueringsarbeidet kunne gjennomføres.

Den utløste blant annet et behov for rask tilgang til informasjon herunder kunnskap og erfaringer fra tidligere kriser som kunne være relevant også for pandemiresponsen. Som et ledd i dette har avdelingen siden våren 2020 vært aktive i Covid-19 Global Evaluation Coalition. Koalisjonen består av evalueringsavdelinger i ulike land, FN-organisasjoner og multilaterale institusjoner der det overordnede formålet med koalisjonen er å fremme samarbeid, bidra til rask evalueringkunnskap og unngå duplisering av evalueringsarbeid relatert til covid-19. Evalueringsnettverket i OECD/DAC er sekretariat for koalisjonen.

Endret arbeidssituasjon, både i Norge og internasjonalt, ga restriksjoner, hjemmekontor og reiseforbud. Dette gjaldt både for evalueringsavdelingens medarbeidere, evalueringsteamene, og for interessentene i evalueringsarbeidet. Pandemien krevde nye og alternative måter å samle og bruke data på. Det er store muligheter både innen stordata, maskinlæring og bruk

av geodata som det i tiden framover kan være relevant å videreutvikle. Pandemien medførte også nye muligheter for interaksjon med interessentene, ikke minst med forskere og eksperter fra «sør», som det blir viktig å jobbe videre med i tiden som kommer. Presentasjoner av evalueringfunn har også gått fra å være fysiske møter til digitale webinarer, noe som har gjort at flere har hatt anledning til å delta.

HVA VI HAR GJORT?

Følgende evalueringsarbeid ble gjennomført i fjoråret som en respons på covid-19 pandemien, og presenteres nærmere på sidene som følger.

- Kartlegging av covid-19-relaterte initiativer
- Lærdommer fra kontantoverføringer
- Notater om kunnskap om vaksinekommunikasjon
- Evaluerbarhetsstudie om FNs generalsekretærs covid-19 flergiverfond

Kartlegging av covid-19-relaterte initiativer

BACKGROUND STUDY 1/2020

Responding to the Covid-19 pandemic – Early Norwegian Development Aid Support

Utført av: Chr. Michelsen Institutt (CMI),
Elling Tjønneland

ISBN: 978-82-8369-049-1

BAKGRUNN

For å svare på utfordringene som oppsto med covid-19-pandemien, ble det gjort endringer i bistandsbudsjettet for 2020. Endringer ble gjort dels som følge av de nye behovene som oppsto på grunn av pandemien, og som skapte behov for omdisponeringer, og fordi enkelte prosjekter ikke lenger lot seg gjennomføre på grunn av restriksjoner.

Denne studien kartla endringene i norsk bistand i perioden januar-juni 2020. Kartleggingen så på mål og prioriteringer for bistanden, partnere, kanaler og rapporteringskrav. Den var basert på informasjon hentet fra revidert nasjonalbudsjett, tilskuddsportalen, beslutningsdokumenter, pressemeldinger, samt samtaler med ansvarlige seksjoner i Utenriksdepartementet, Norad og de største norske organisasjonene som mottar midler over bistandsbudsjettet.

FORMÅL

Formålet med kartleggingen var å skaffe en første oversikt over norsk bistand (ODA) som gikk til covid-19-

relaterte initiativer. Kartleggingen er tenkt brukt som en av flere bakgrunnskilder for eventuelle fremtidige evalueringer av norsk bistand relatert til pandemien.

FUNN

- I overkant av 700 millioner kroner ble allokert til covid-19-relaterte initiativer fra bistandsbudsjettet i perioden januar-juni 2020. Størsteparten av midlene gikk til globalt arbeid gjennom multilaterale organisasjoner. Midlene ble hovedsakelig hentet fra ubrukne midler i programmer og prosjekter.
- Den norske responsen hadde tre særtrekk:
  - En stor andel av midlene ble bevilget til å finansiere helse- og vaksineprosjekter herunder 236 millioner til Coalition for Epidemic Preparedness Innovations.
  - Støtte gjennom FN og multilaterale finansieringskanaler ble prioritert. Norge spilte en nøkkelrolle i å legge til rette for lanseringen av nye globale initiativer, som for eksempel FNs respons- og gjenopprettingsfond (UN Covid-19 Response and Recovery Multi-Partner Trust Fund) hvor Norge bevilget 150 millioner kroner.
  - Norge la til rette for økt fleksibilitet for tilskuddsmottakere og raskere utbetalinger av midler i pågående prosjekter og programmer herunder tidlig utbetaling av kjernefinansiering til multilaterale institusjoner.
- Beslutningsgrunnlaget for støtte relatert til covid-19 har varierende kvalitet og oppfyller i liten grad de krav som stilles i maler og regelverk til denne type beslutninger om støtte, som for eksempel risikovurderinger. Beslutningsgrunnlaget for støtte fra Norad ser ut til å være mer omfattende og av høyere kvalitet enn de som ble utarbeidet i Utenriksdepartementet.

Foto: Gunnar Zachrisen/Bistandsaktuelt

ANBEFALINGER

Det ble ikke utarbeidet anbefalinger som del av kartleggingen, da den primært er ment å være et av flere bakgrunnsdokumenter for mulige fremtidige evalueringer av Norges covid-19-bistand.

Funnene i kartleggingen kan imidlertid gi nyttige innspill og lærdommer i det videre arbeidet med å utforme og gjennomføre norsk covid-19 støtte.

I overkant av 700 millioner kroner ble allokert til covid-19-relaterte initiativer fra bistandsbudsjettet i perioden januar-juni 2020.

Lærdommer fra evalueringer av kontantoverføringer

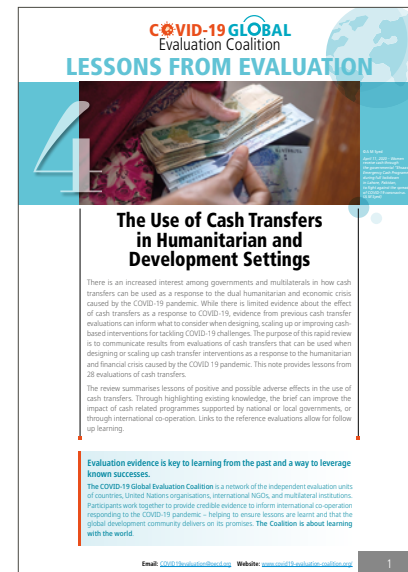

BAKGRUNNSSTUDIE

Lessons from evaluations: The Use of Cash Transfers in Humanitarian and Development Settings

Utført av: Evalueringsavdelingen i Norad i samarbeid med det tyske evalueringsinstituttet, DEval/ The Covid-19 Global Evaluation Coalition

ISBN: N/A – Nettpublikasjon utgitt av den globale covid-19 koalisjonen: <https://www.covid19-evaluation-coalition.org/lessons-from-evaluation/>

BAKGRUNN

Notatet systematiserer erfaringer med kontantoverføringer som virkemiddel i bistanden og bygger på evalueringer av tiltak som benytter kontantoverføringer. Evalueringene har ikke sett på bruk av kontantoverføringer som respons på covid-19, men er likevel en verdifull kilde til kunnskap fordi de gir informasjon om hva som bør vurderes for å få bedre resultater ved bruk av kontantoverføringer i en krise.

Notatet inngår i en serie av lærdommer utarbeidet i regi av Covid-19 Global Evaluation Coalition.

FUNN

- Kontantoverføringer er et virkemiddel og ikke et mål i seg selv. Derfor er det avgjørende å gjennomføre analyser i forkant av beslutninger om hvorvidt kontantoverføringer skal benyttes og for hvordan kontantoverføringsprogrammer bør utformes og implementeres. Dette gjelder også i krisesituasjoner.
- For å sikre optimal virkning og bærekraft av kontantoverføringene, bør potensielle utviklingseffekter, og eventuelle negative effekter vurderes i forkant.

Dette gjelder også når kontantoverføringer brukes i humanitære situasjoner som kriserespons.

- Måten en belønningsordning utformes på kan påvirke atferd og bør derfor nøye tilpasses formål og kontekst, også med tanke på å redusere sjansen for eventuelle negative effekter.
- Beslutningstakere bør vurdere lokal økonomi og samfunnsmessig og politisk kontekst før de beslutter hvor mye som skal overføres og hvordan.
- Måten kontanter oppbevares og overføres på kan gi grobunn for korrupsjon og skape konflikt. For å beskytte mottakeres sikkerhet og velferd, må kontantoverføringsprogrammer ha tydelige risikovurderinger og iverksette sikkerhetstiltak.
- Kjønnshensyn bør integreres i alle tiltak fra starten, ettersom kontantoverføringer kan påvirke kjønnsdynamikk og myndiggjøring.

ANBEFALINGER

Evalueringsavdelingen mener notatet kan gi nyttige innspill til pågående arbeid med å utforme Norges støtte relatert til covid-19, samt i utforming av støtte relatert til kontantoverføringer mer generelt.

Bedre kunnskap om vaksinekommunikasjon

NOTATER

Titler på notater: Communicating with the public about vaccines: Implementation considerations (Brief 1) & Effects of digital interventions for promoting vaccination uptake (Brief 2)

Utført av: Simon Lewin og Claire Glenton, Folkehelseinstituttet/The Covid-19 Global Evaluation Coalition

ISBN: N/A - Nettpublikasjon utgitt av den globale covid-19 koalisjonen: <https://www.covid19-evaluation-coalition.org/evaluatingtheresponse/evaluationreports/vaccines.htm>

BAKGRUNN

Rettferdig tilgang til vaksiner globalt er en viktig del av norsk utviklingspolitikk. Det er imidlertid ikke tilstrekkelig å sikre at utviklingsland har vaksiner på landnivå. Vaksinetilbydere i de enkelte land må også gi befolkningen informasjon om hvordan de får vaksiner, samt gi god informasjon om hva vaksinasjon innebærer. Utvikling og tilgjengeliggjøring av kunnskap er en viktig del av dette. Notatene som er utarbeidet av Folkehelseinstituttet på oppdrag for Evalueringsavdelingen, oppsummerer forskning, i hovedsak fra systematiske gjennomganger, som sier noe om hvordan man skal kommunisere om vaksiner. Notatene er delt i regi av Covid-19 Global Evaluation Coalition.

FORMÅL

Formålet med notatene er å gi vaksinetilbydere lett tilgjengelig kunnskap fra forskning og evaluering om hvilken type informasjon som bør inkluderes i kommunikationskampanjer om vaksiner og hvilke digitale verktøy som egner seg best.

FUNN

Notatene lister opp følgende punkter som er viktig å vurdere og inkludere i planlegging av kommunikasjonen om vaksiner:

- Bekymringer og misoppfatninger om sykdommen og vaksinen bør identifiseres og adresseres i kommunikationskampanjene.
- Informasjonen som kommuniseres må være troverdig, lett tilgjengelig og inkludere informasjon om bakgrunnen for beslutningen om å anbefale vaksinen, hvordan vaksinen er utviklet, hva den inneholder samt effekten av og sikkerheten rundt vaksinasjonen.
- Det bør også sørges for god informasjon om hvor man kan få vaksine og hvordan vaksineringsen foregår.

Ifølge notatene er det per i dag begrenset kunnskap om effekten av digitale kampanjer. Det finnes dokumentasjon på at meldinger på mobil kan øke vaksinasjonsgraden, men det er mer usikkerhet knyttet til andre typer digital kommunikasjon. Ved bruk av digitale hjelpemidler er det derfor viktig å evaluere effekten av kommunikasjonen underveis slik at kommunikasjonsformen kan endres ved behov. Det er også spesielt viktig å ta hensyn til lokale forhold og kontekst når man utvikler kommunikationskampanjer. Det bør for eksempel vurderes hvorvidt digitale kampanjer bidrar til rettferdig tilgang til vaksinasjon da ikke alle grupper har lik tilgang til digital kommunikasjon.

Forstudie: Følgeevaluering av FNs Covid-19 fond

Early Lessons and Evaluability of the UN COVID-19 Response and Recovery MPTF

Studien er gjennomført av Ted Freeman (team leder), Andrea Lee Esser, Chirantan Chatterjee og Paola Vela på oppdrag fra generalsekretærens kontor i FN. Evalueringssavdelingen har deltatt i referansegruppen til studien.

<http://mptf.undp.org/document/download/26699>

BAKGRUNN

Norge tok i mars 2020 initiativ til å opprette et nytt FN-fond – Covid-19 fondet - (UN COVID-19 Response and Recovery Multi-Partner Trust Fund). Umiddelbart etter etableringen av Covid-19 fondet tok Evalueringssavdelingen i Norad initiativ til å få på plass en følgeevaluering av fondets arbeid; i første omgang med å gjennomføre en forstudie, "Early Lessons and Evaluability of the UN COVID-19 Response and Recovery MPTF".

FORMÅL

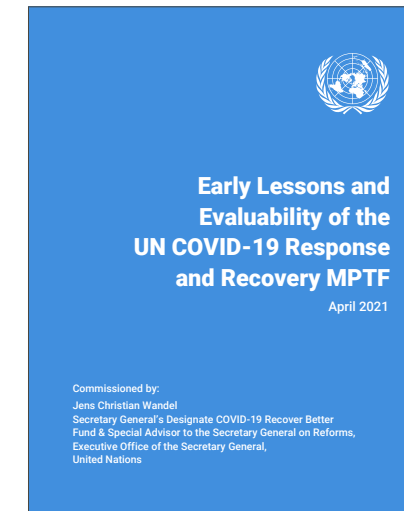
Formålet med forstudien er todelt. Studien skal trekke tidlige lærdommer fra implementeringen av Covid-19 fondet inkludert samordningen av FNs innsats i regi av FNs generalsekretærs stedlige representantskontorer på landnivå. I tillegg skal studien vurdere evaluerbarheten, det vil si om og eventuelt hvordan en evaluering av Covid-19 fondet på landnivå, kan gjennomføres.

FUNN

- Covid-19 fondet er vurdert som et tiltak med

høy relevans. Fondet er ansett til å være et raskt og betimelig tiltak som kanaliserte ressurser til saksområder av interesse for mottakerland som hjelper til å håndtere de samfunnsøkonomiske ringvirkningene av koronakrisen.

- Den organisatoriske infrastrukturen som ble etablert på landnivå under pågående FN-reform har muliggjort rask og samordnet (koherent) respons fra Covid-19 fondet. Tilstedeværelse av stedlig representant ved pandemiens utbrudd, samt betimelig etablering av sosioøkonomiske respons- og gjenopprettingsplaner, er ansett som viktig i denne sammenhengen.
- Fondets tildelinger har bidratt til myndiggjøring og styrking av FNs generalsekretærs nylig etablerte stedlige representantskontorer på landnivå.
- Fondsmidlene har styrket små FN-organisasjoners kapasitet til å utvikle prosjekter og påvirke integrering av kjønnsdimensjonen, menneskerettigheter og bærekraftsmålenes prinsipp om at alle skal inkluderes, ingen skal utelates (Leave No One Behind), i mottakerlandenes sosioøkonomiske respons- og gjenopprettingsplaner.
- Det har vært vanskelig å oppnå tilstrekkelig involvering og deltagelse av nasjonale myndigheter og sivilsamfunn i utviklingen av tiltak som er støttet av Covid-19 fondet.
- Fondets prosjektportefølje indikerer potensiale for ytterligere styrking av deltagelse fra små FN-organisasjoner som har begrenset tilstedeværelse på landnivå.
- Omfang av finansiering via fondet er ikke tilstrekkelig for å virkelig gjøre større samarbeid mellom FN-organisasjoner eller å realisere potensialet i FN-reformen for å fremme bedre og bærekraftig gjenoppbygging.
- Mens den organisatoriske infrastrukturen som ble

etablert på landnivå under pågående FN-reform har muliggjort rask og samordnet respons, er den ikke tilstrekkelig for å tilrettelegge for en bærekraftig, rettferdig og grønn gjenoppbygging som fremmer FNs Agenda 2030.

FUNN RELATERT TIL EVALUERBARHET

- FNs felles rammeverk for planlegging og gjenoppbygging (SERP), er hovedorganiseringsplan på landnivå for tiltak støttet av Covid-19 fondet og vil kunne danne et nyttig utgangspunkt for en følgeevaluering.
- FN har utviklet et resultatrammeverk for SERPene, med regelmessig rapportering fra landnivå. En oppgave for følgeevalueringen vil imidlertid kunne være å klarlegge årsakssammenhengene mellom de ulike indikatorene i resultatrammeverkene og hvordan disse samlet sett skal bidra til å nå den den overordna målsettingen om en koordinert FN-respons.
- Rapportering fra landnivå er god når det gjelder kvantitative data på output nivå, men det er mangler ved rapportering på outcome nivå.
- Evaluerbarheten av kjønnsdimensjonen og menneskerettigheter i tiltakene, vurderes som «middels» etter standarder utarbeidet av FNs evalueringsgruppe (UNEG). Evaluerbarheten av prinsippet om at alle skal inkluderes, ingen skal utelates (LNOB), får høy skår.

LÆRDOMMER

Studien bekrefter at relevant og tidseffektiv implementering av krisetiltak krever tilstedeværelse av formålstjenlig organisasjon på landnivå.

Den organisatoriske infrastrukturen som ble etablert på landnivå under pågående FN-reform har muliggjort rask og samordnet respons fra Covid-19 fondet.

Samordnet FN-respons på landnivå krever bred deltagelse som er forankret i erfaring og ekspertise hentet fra hele spekteret av FN-organisasjoner, inkludert små FN-organisasjoner.

Det trengs videreutvikling av gjennomsiktede, rettferdige og inkluderende ressurstillegningsprosesser som tilrettelegger for deltagelse fra små FN-organisasjoner.

Det trengs tydelige og sterke insentiver for å skape samarbeidskultur som vektlegger kollektive resultater fra FN-organisasjoner.

FNs felles rammeverk for planlegging og gjenoppbygging (SERP), må suppleres med veiledende retningslinjer for FN-organisasjoners policy engasjement og påvirkningsvirksomhet som fremmer bedre, grønnere og mer rettferdig gjenoppbygging på landnivå.

Det er fullt mulig å integrere kjønnsdimensjonen, menneskerettigheter og bærekraftsmålenes prinsipp om at alle skal inkluderes, ingen skal utelates, i arbeid i krisesituasjoner.

ANBEFALINGER

- Generelle lærdommer fra arbeidet med Covid-19 fondet så langt bør bli lagt til grunn i det videre arbeid i Utenriksdepartementet og Norad med støtte FNs felles-innsats på landnivå.
- Når det gjelder videre arbeid med følgeevalueringen, bør Departementet gjennom sitt styrearbeid i fondet jobbe for at fondet prioriterer støtte til følgeevalueringen.

Faglig samarbeid

Et viktig formål med det faglige samarbeidet Evalueringsavdelingen har med flernasjonale (multilaterale) organisasjoner, frivillige organisasjoner og andre evalueringfaglige miljøer, er å bidra til at den evalueringfaglige kompetansen til samarbeidspartnere i Sør blir styrka. I 2020 hadde avdelingen faglig samarbeid med evalueringsavdelingene i Det globale miljøfondet (GEF), FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women) og organisasjonen BetterEvaluation.

Et annet viktig formål med samarbeidet er å få kunnskap om områdene som Norge støtter gjennom disse organisasjonene. De fleste organisasjonene som får norsk bistand, gjennomfører evalueringer av egen virksomhet. Gjennom samarbeidsavtalene får vi innsikt i den kunnskapen som kommer frem gjennom dette evalueringsarbeidet og hvordan organisasjonene jobber med evaluering. Denne informasjonen bruker avdelingen blant annet i innspill til Utenriksdepartementets forberedelser til årlige styremøter. I 2020 ga avdelingen innspill i forbindelse med styremøtene til FNs utviklingsprogram (UNDP), FNs befolkningsfond (UNFPA), Unicef, UN Women og Afrikabanken.

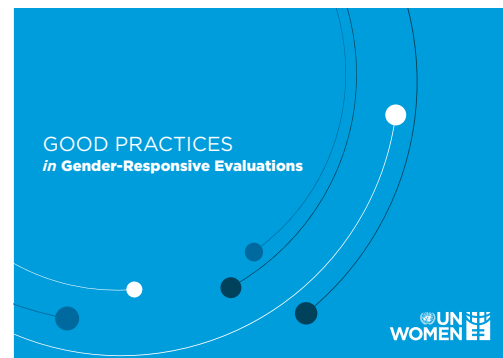

Foto: Mauricio Duenas Castaneda/NTB/EPA

FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women)

Gjennom partnerskapet med UN Women har avdelingen bidratt til å sette søkelyset på hvordan kjønnsperspektivet ivaretas i gjennomføringen av evalueringer. Det er utarbeidet en rekke publikasjoner som er tilgjengelig på nettsida til UN Women. Publikasjonene inneholder erfaringsoppsummeringer, fra planlegging og gjennomføring av slike evalueringer og datainnsamlingsverktøy. Se en kort presentasjon av noen av disse publikasjonene her:

Erfaringer fra planlegging og gjennomføring av evalueringer med kjønnsperspektiv

Good Practices in Gender-Responsive Evaluations (2020)

<https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2020/06/good-practices-in-gender-responsive-evaluations>

Denne publikasjonen presenterer ulike tilnærminger og metoder for å gjennomføre evalueringer i et kjønnsperspektiv, såkalte «gender responsive» eller kjønnsresponsive evalueringer. Dette fordrer blant annet at evalueringen er inkluderende og sikrer at kvinners stemmer er representert gjennom hele evalueringsprosessen og inneholder en vurdering av om kjønn og maktrelasjoner påvirkes av intervensjonen som evalueres. Dette betyr for eksempel at evalueringene vurderer om menn og kvinner påvirkes ulikt av tiltaket og i hvilken grad intervensjonen bidrar til likestilling og kvinners myndiggjøring. Den mest vanlige tilnærmingen i en kjønnsresponsiv evaluering er at likestilling og menneskerettigheter inngår som et eget evalueringskriterium eller at det inkluderes som et tverrgående hensyn gjennom OECD DACs evalueringskriterier. Videre er det viktig at kjønnsresponsive evalueringer legges opp slik at vurderingene gjøres i lys av den konkrete sammenhengen likestillingstiltakene foregår i.

Datainnsamlings- og analyseverktøy for raske fremdriftsvurderinger av tiltak for å styrke likestilling og kvinners myndiggjøring i humanitære situasjoner

UN Women Rapid Assessment Tool to Evaluate Gender Equality and Women's Empowerment Results in Humanitarian Contexts

<https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2020/05/rapid-assessment-tool-to-evaluate-gewe-results-in-humanitarian-contexts>

Dette er et datainnsamlings- og analyseverktøy som brukes til å gjennomføre raske vurderinger av fremdriften på tiltak som har som mål å styrke likestilling og myndiggjøring av kvinner i humanitære sammenhenger. Formålet er å gjøre justeringer av tiltakene underveis. Fremdrift blir vurdert på tre områder: lederskap og deltagelse, beskyttelse og økonomisk trygghet. Verktøyet (MS Excel) inneholder et dashboard, et spørreskjema og en brukerveiledning og kan lastes ned på UN Womens nettsider.

Notat om hvordan man kan evaluere virkninger av tiltak rettet mot å styrke likestilling og myndiggjøring av kvinner

Guidance Note: Evaluating Impact in Gender Equality and Women's Empowerment (2021)

https://genderevaluation.unwomen.org/-/media/files/un_women/gender_evaluation/resourcefiles/2021/evaluating_impact_in_gender_equality_and_womens_empowerment_working_paper_8_april.pdf?la=en&vs=5113

Dette notatet beskriver ulike måter man kan evaluere virkninger av tiltak rettet mot å styrke likestilling og myndiggjøring av kvinner. Notatet er spesielt tilpasset UN Womens arbeid, men kan også være av interesse for andre som jobber med å evaluere slikt arbeid.

BetterEvaluation

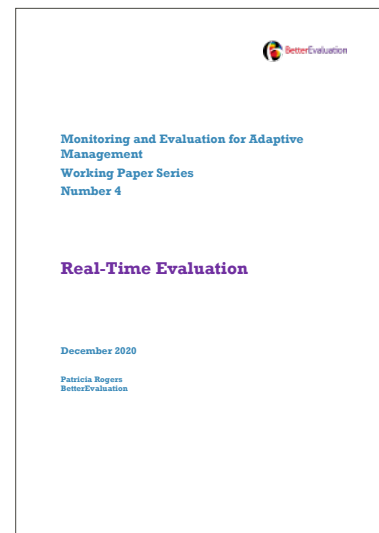
Evalueringsavdelingen har også i 2020 hatt et samarbeid med den frivillige organisasjonen BetterEvaluation. Organisasjonen har en nettside med råd om hvordan man kan planlegge, lede, gjennomføre og bruke evalueringer mer generelt. Internettsida tilbyr og et bibliotek av evalueringer der en kan få tilgang til evalueringsfunn. Støtten fra Evalueringsavdelingen og andre givere og organisasjoner bidrar til at denne nettsida er gratis tilgjengelig.

Notat om følgeevaluering

Monitoring and Evaluation for Adaptive Management – Real-Time Evaluation

<https://www.betterevaluation.org/en/monitoring-and-evaluation-adaptive-management-working-paper-series>

I 2020 utarbeidet BetterEvaluation et notat om følgeevalueringer, i samarbeid med Evalueringsavdelingen. Notatet inngår i BetterEvaluations arbeid med å se på hvordan evaluering som fagfelt kan bidra med kunnskap, i en tid med global pandemi, usikkerhet og økende behov for å kunne justere bistanden underveis.

Notatet bygger på Evalueringsavdelingens egne erfaringer fra den norske følgeevalueringen av klima og skoginitiativet fra perioden 2011-2017 samt erfaringer fra følgeevalueringer i dansk utviklingssamarbeid.¹

Følgeevalueringer ble tatt i bruk i humanitære operasjoner på slutten av 1990-tallet for å kunne gjøre forbedringer underveis. Slike operasjoner skulle gjerne adressere kriser og krevde dermed en rask oppstart. Det finnes ulike definisjoner av hva en følgeevaluering eller en «real time»- evaluering (RTE) er. Felles for disse er at evalueringene ser på avgrensede intervensjoner; de har vanligvis som formål å bidra til forbedring og læring; de gjennomføres samtidig som intervensjonen pågår og de gir raske tilbakemeldinger til de som implementerer intervensjonen og engasjerer disse i å tolke funnene og komme med anbefalinger for oppfølging.

Følgeevalueringer kan være nyttige i situasjoner der det finnes lite eller (motstridende) kunnskap ved oppstart og der det er stor sannsynlighet for at det vil være behov for å gjøre endringer i intervensjonen underveis. I slike situasjoner hvor det vil være behov for løpende dialog med interessenter, og hvor det kan være høy risiko for at behov for rapportering ikke kan oppfylles raskt og godt nok gjennom eksisterende monitorerings- og evalueringssystemer, kan følgeevaluering være hensiktsmessig.

En del rammebetingelser bør være på plass for at følgeevalueringer skal kunne gjennomføres etter hensikten. Informasjonen som fremkommer, må for eksempel kunne brukes til å gjennomføre endringer underveis i implementeringsprosessen. Videre må interessentene ha samme forståelse av formålet med følgeevalueringen, hvordan fremskaffet informasjon skal brukes og hvilke standarder som skal gjelde for evalueringssystemet og rapportene. Det er også avgjørende at de som er ansvarlige for implementeringen av intervensjonen har kapasitet og kompetanse til å gjøre seg nytte av informasjonen.

Det globale miljøfondet (GEF)

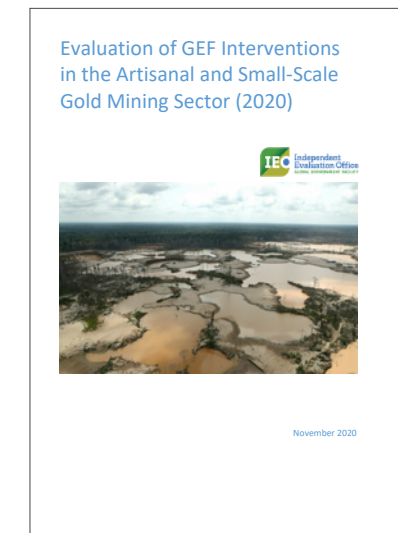
Evalueringsavdelingen har siden 2017 hatt en partnerskapsavtale med evalueringskontoret i Det globale miljøfondet. Gjennom samarbeidet har Evalueringsavdelingen blant annet delfinansiert evalueringer og studier. Evalueringene som ble gjennomført i 2020 blir presentert over de neste sidene.

Evaluering av Det globale miljøfondets tiltak rettet mot gullutvinning i småskala

Evaluation of GEF Interventions in the Artisanal and Small-Scale Gold Mining Sector

<https://www.gefio.org/evaluations/gold>

BAKGRUNN

Mye av gullutvinningen i småskala skjer i uformell sektor og er forbundet med utrygge arbeidsforhold og negative miljøvirkninger, spesielt knyttet til bruken av kvikksølv i utvinningen. Denne evalueringen vurderer Det globale miljøfondets (GEF) tiltak rettet mot småskala gullutvinning i fem land – Burkina Faso, Senegal, Ecuador, Peru og Filippinene.

GEF har økt sin innsats i denne sektoren for å redusere bruken av kvikksølv og for å trekke sektoren inn i den formelle økonomien. I de senere år har fondet brukt rundt 50 millioner amerikanske dollar i fondsmidler og 180 millioner i delfinansiering av tiltak som beskytter miljø og mennesker som er berørt av småskala gullutvinning.

FORMÅL

Formålet med evalueringen er å oppnå en bedre forståelse av bærekraften av Det globale miljøfondets tiltak og ta lærdommene av tiltakene.

FUNN

Fondets tiltak dekker de viktigste områdene som krever oppmerksomhet for å forbedre arbeids og -miljøforhold i denne sektoren; og er i stor grad ansett som relevante.

Fokuset på å redusere bruken av kvikksølv har ført til at programmet er svært relevant for Minamata-konvensjonen. Alle landene i casestudien har ratifisert Minamata-konvensjonen, og dermed forpliktet seg til å redusere bruken av kvikksølv i utvinning av gull.

Peru og Filippinene har lyktes med å støtte gruvearbeiderforeninger som forventes å fungere som pådrivere for å trekke sektoren inn i den formelle økonomien.

På landnivå har Det globale miljøfondet støttet tiltak for å forbedre tilgangen til finansiering og markeder for småskala gullutvinnere.

Evaluering av Det globale miljøfondets tiltak i internasjonale farvann

Evaluation GEF Interventions in International Waters (IW): Freshwater and Fisheries

<https://www.gefio.org/evaluations/iw-study-2020>

BAKGRUNN

Siden etableringen i 1991, har Det globale miljøfondets (GEF) fiskeristøtte gradvis utvidet seg fra å være tekniske tiltak for bestandsforvaltning til en økosystemtilnærming som blant annet omfatter bedre insentiver for fiskere og økt diversifisering av fiskernes inntektsgrunnlag. I de senere år har fondet viet mer oppmerksomhet til marin arealplanlegging og overvåking samt inkludering av privat sektor i fiskeriforvaltningen. Fondets portefølje av fiskeriprojekter består hovedsakelig av regionale og globale tiltak rettet mot store marine økosystemer etterfulgt av tiltak i internasjonalt farvann.

FORMÅL

Formålet med evalueringen er å vurdere erfaringene og resultatene fra Det globale miljøfondets portefølje av fiskeriprojekter.

FUNN

Tiltak med spesielt fokus på store marine økosystemer har blitt harmonisert med globale og regionale avtaler og nasjonale prioriteringer, og har ført til mindre belastning på fiskeressursene og bedre forvaltning av marine habitater.

Merverdien av fondets arbeid er synlig gjennom økt kunnskapsproduksjon og institusjonell kapasitet for økosystembasert fiskeriforvaltning på tvers av landegrenser.

Fondets innsats har bidratt til økning i sektorfinansiering gjennom økt bidrag fra statlige budsjetter, etablering av offentlig-private partnerskap, innkreving av brukeravgifter, etablering av fond/stiftelser og utstedelse av nye finansielle instrumenter, for eksempel verdipapirer som blå-obligasjoner.

ANBEFALING

Det globale miljøfondets nåværende tilnærminger basert på forutsetningen om at havfiske kan forvaltes på en bærekraftig måte, har åpenbart gitt positive virkninger på kort sikt. Men samlet sett har produksjonen i verdens havfiske flatet ut og kan oppleve nedgang i kommende år. Fondet rådes til å utforme en overordnet langsiktig strategi som kan sørge for en helhetlig tilnærming som blant annet omfatter støtte til akvakultur.

Evaluering av Det globale miljøfondets støtte til sårbare og konfliktrammede områder

Evaluation of GEF Support in Fragile and Conflict-Affected Situations

<https://www.gefio.org/evaluations/fragility-2020>

BAKGRUNN

Det globale miljøfondets (GEF) støtte til land som er rammet av større væpnede konflikter, har økt over tid, og står nå for 44 prosent av alle fondets prosjekter i antall. Per juli 2020 hadde GEF brukt mer enn fire milliarder amerikanske dollar i konfliktrammede land, noe som utgjør 33 prosent fondets samlede prosjektportefølje. Evalueringen omfattet 4 136 prosjekter og sju casestudier.

FORMÅL

Formålet med evalueringen er å vurdere virkningene av konflikt og sårbarhet på utformingen og gjennomføringen av Det globale miljøfondets tiltak på globalt, regionalt, land- og prosjektnivå. Evalueringen vurderte også virkningene av innsatsen for å gjøre GEFs tiltak mer konfliktsensitive.

FUNN

Det globale miljøfondet har i mange tilfeller sørget for oppstartsfinansieringen som er nødvendig for å gjennomføre prøveprosjekter og legge grunnlaget for at andre institusjoner kan foreta ytterligere og større investeringer som kan utvide og forlenge virkningene av GEFs investeringer.

Evaluation of GEF Support in Fragile and Conflict-Affected Situations (2020)

November 2020

Statistisk analyse av relevante data fra sårbare land bekrefter følgende virkninger av konflikt og sårbarhet på utformingen og gjennomføringen av prosjekter:

- Negativ virkning på effektivitet, bærekraft, kvalitet på gjennomføring samt utforming og gjennomføring av overvåking og evaluering (M&E) i prosjekter.
- Virkning på sannsynligheten for at prosjekter blir avlyst eller avbrutt. Prosjekter i land som er rammet av større væpnede konflikter har større sannsynlighet for å bli avlyst eller avbrutt, sammenlignet med prosjekter i andre land.
- Negativ virkning på prosjektets tidsplan.
- Virkning på prosjektets bærekraft ved avslutningen. Prosjekter i konfliktrammede områder er i gjennomsnitt mindre bærekraftige enn i områder uten konflikter.

Det globale miljøfondet mangler i dag retningslinjene og veiledningene for systematisk risikostyring av prosjekter i konfliktrammede land.

Et økende antall av fondets partnere har imidlertid lært av sine erfaringer fra miljøprosjekter i sårbare og konfliktrammede områder. Dette gjelder spesielt inkludering av urbefolkningssamfunn og kvinner i utforming av miljøprosjekter.

Strategisk evaluering av minst utviklede land

Strategic Country Cluster Evaluation (SCCE): Least Developed Countries (LDC)

<https://www.gefio.org/evaluations/scce-ldc>

BAKGRUNN

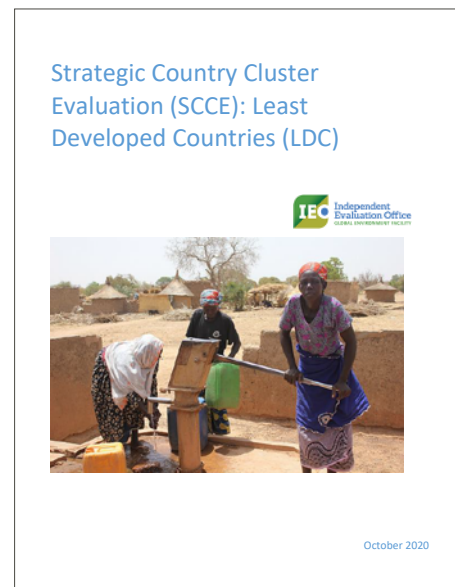
Det globale miljøfondet (GEF) har lenge erkjent de unike utfordringene de minst utviklede landene står overfor, og har jevnlig økt sin støtte til disse. GEF har investert 4,68 milliarder amerikanske dollar i tilskudd, sammen med 25,81 milliarder i samfinansiering gjennom 1 435 nasjonale og regionale prosjekter i minst utviklede landene. Tjue prosent av den samlede finansieringen kom fra fondet for de minst utviklede landene (LDCF), som forvaltes av GEF. Denne evalueringen vurderer Det globale miljøfondets støtte til de minst utviklede landene.

FORMÅL

Formålet med evalueringen er å forstå hvilke faktorer som bestemmer bærekraften i resultatene av støtten fra Det globale miljøfondet til de minst utviklede landene, samt vurdere resultatene fra fondets støtte til bekjempelse av avskoging, forørkning og tap av artsmangfold i de minst utviklede landene. Likestilling, resiliens (motstandsdyktighet) og sårbarhet har blitt vurdert som tverrgående hensyn.

FUNN

Det globale miljøfondets tiltak er relevante for nasjonale miljøutfordringer som de minst utviklede landene står overfor. GEFs innsats består av tiltak til bekjempelse av avskoging, forørkning og tap av artsmangfold, og styrking av landenes tilpasningsevne til klimaendringene. Fondets tiltak er godt harmonisert med landenes miljøpolitikk, og prioriterer utvikling av politiske rammebetingelser og institusjonskapasitet.

Resultatene fra prosjekter i de minst utviklede landene er svakere sammenlignet med det generelle nivået i Det globale miljøfondets portefølje.

- 72 prosent av prosjektene er bedømt som tilfredsstillende når det gjelder prosjektene effektivitet, noe som er lavere enn de 80 prosentene som fikk samme vurdering innenfor GEFs samlede portefølje.
- Når det gjelder bærekraften av resultatene, ble 46 prosent av prosjektene vurdert som sannsynlig bærekraftige, sammenlignet med 63 prosent for GEFs samlede portefølje. Prosjekter skårer også lavere enn andre av fondets prosjekter i Afrika og Asia, der flesteparten av de minst utviklede landene ligger.
- Prosjekter rettet mot tilpasning til klimaendringer viste bedre resultater enn andre prosjekter, ved at 79 prosent av dem ble bedømt som tilfredsstillende.
- Den økonomiske bærekraften varierer sterkt, ved at 54 prosent av prosjektene i minst utviklede landene i Afrika ble bedømt som økonomisk bærekraftige, sammenlignet med 84 prosent i Asia. Begrenset finansiering etter at prosjektet er over, blir pekt ut som et hinder, noe som indikerer et behov for finansielle ordninger som kan fortsette etter ferdigstillelsen av prosjektet.

GEFs miljøtiltak omfatter i økende grad inntektsskapende aktiviteter for lokalsamfunnene, som gjør tiltakene mer bærekraftige.

Hensynet til likestilling blir i økende grad inkludert i fondets tiltak i de minst utviklede landene. Et økende antall prosjekter gjennomfører likestillingsanalyser, inkludert planer for integrering av likestillingsaspektet i resultatrammeverkene.

Foto: Marte Lid

Oppfølging av evalueringer

Oppfølgingen av evalueringsavdelingens rapporter er institusjonalisert gjennom «Instruks for evalueringsevirsomheten i norsk bistandsforvaltning» (2015). Når en evalueringsrapport er ferdig, lager evalueringsavdelingen et notat til ledelsen i Utenriksdepartementet eller Klima- og miljødepartementet, avhengig av hvem som har ansvar for den bistanden som er evaluert. I notatet skal evalueringsavdelingen gi sin vurdering av evalueringen og komme med forslag til punkter som bør følges opp i norsk utviklingspolitikk.

Arbeidet med den videre oppfølgingen ligger i Utenriksdepartementet og i Klima- og miljødepartementet. Avdelingen eller utenriksstasjonen som er ansvarlig for bistanden som er evaluert, skal lage en oppfølgingsplan innen seks uker og rapportere tilbake til departementets ledelse innen et år på hvilke tiltak som faktisk er iverksatt for å følge opp evalueringen. Begge disse dokumentene skal oversendes evalueringsavdelingen til orientering.

Tabellen på neste side viser status på oppfølgingen av evalueringsavdelingens rapporter i perioden 2009 og fram til august 2021. Både evalueringsavdelingens oppfølgingsnotater og departementenes oppfølgingsplaner og rapporter blir fortløpende publisert på evalueringsavdelingens hjemmesider (<http://www.norad.no/om-bistand/publikasjon/evalueringssrapporter>).

Foto: Ariel Javellana/Asian Development Bank/Flickr

Oppfølging av evalueringer – Status per 12.08.2021¹

Tema for evalueringen/prosjekt	Rapport nr.	Evalueringssavdelings oppfølgingsnotat til UD	Vedtatt oppfølgingsplan	Rapport om oppfølging
Nepals utdanningsprogram	1/2009	Infopak februar 2010	Oppfølging nepalske myndigheter	
Giverkontoret i Juba	2/2009	9.9.2009	Ingen plan anbefalt utover de oppfølginger som alt er gjennomført i UD	
Frivillige organisasjoner i Uganda	3/2009	31.8.2009	25.6.2010	25.6.2010
Integrering av nødhjelp, gjenoppbygging og utvikling	Felles	7.8.2009	Norsk oppfølging ikke påkrevd	
Bistand til kulturarven	4/2009	30.9.2009	9.6.2010	8.11.2011
Multilateral miljøbistand	Syntese	8.10.2009	Norsk oppfølging ikke påkrevd	
Norsk fredsinnsett i Haiti	5/2009	15.2.2010	15.7.2010	2.2.2012
Norsk Folkehjelps humanitære mineryddingsaktiviteter	6/2009	19.2.2010	8.4.2010	31.3.2011
Nasjonalt program for utviklingsrelatert forskning og utdanning (NUFU) og Norads program for masterstudier (NOMA)	7/2009	14.4.2010	3.11.2010	8.1.2013
Norsk Senter for Demokratistøtte	1/2010	26.3.2010	7.5.2010	14.11.2012
Studie av støtte til parlamenter	2/2010	Oppfølging ikke relevant		
Norges næringsrelaterte bistand	3/2010 (Case studier 4,5,6)	23.9.2010	15.3.2011	9.1.2013
Norsk støtte til Vest Balkan	7/2010	4.11.2010	21.1.2011	4.6.2013
Transparency International	8/2010	22.9.11	21.11.2011	1.2.2013
Evaluerbarhetsstudie – Norsk støtte for å oppnå tusenårsmaal 4 og 5 (barn og mødre helse)	9/2010	24.2.2011	Inkludert i UD's oppfølgingsplan for rapport 3/2013	
Fredsbyggende aktiviteter i Sør-Sudan	Felles	3.3.2011	22.6.2011	31.3.2015
Norsk støtte til demokrati gjennom FN	10/2010	8.7.2011	20.5.2014	20.5.2014
IOM – Internasjonal organisasjon for migrasjons arbeid mot menneskehandel	11/2010	18.5.2011	5.1.2011	20.12.2012
Følge-evaluering av Norges skog og klimainitiativ	12/2010 (Land rapporter 13, 14, 15, 16, 17, 18/2010)	8.6.2011	12.9.2011	16.7.2012
Pariserklæringen	Felles	Omfattet ikke norsk bistand spesielt. Oppfølgingsnotat ikke utarbeidet		
Barns rettigheter	Felles	21.11.2011	18.12.2012	3.2.2014
Utviklingssamarbeid gjennom norske NGOer i Øst Afrika	1/2011	25.4.2012	19.9.2012	16.9.2014
Bistandsforskning	2/2011	4.1.12	19.2.2013	19.2.2013
Norsk kultur og idretts samarbeid med land i sør	3/2011	27.1.12	6.6.2012	11.9.2013
Studie av utvikling, makt og korrupsjon	4/2011 Studie	Oppfølging ikke relevant		
Norsk fredsinnsett på Sri Lanka	5/2011	8.2.2012	29.3.2012	30.5.2014
Antikorrupsjon	6/2011	15.2.2012	27.5.2013	2.6.2014
Norsk støtte til å fremme menneskerettigheter	7/2011	17.1.12	17.12.2012	5.5.2014
Norsk handelsrelatert bistand gjennom multilaterale organisasjoner	8/2011	8.3.12	11.1.2013	15.10.2013
Finansstrømmer i FN systemet	9/2011 Studie	Oppfølging ikke relevant		

¹ Oversikten er utarbeidet av evalueringssavdelingen i Norad basert på tilsendte kopier av oppfølgingsvedtak og rapporter i henhold til instruks for evalueringssvirksomheten i norsk bistandsforvaltning.

Tema for evalueringen/prosjekt	Rapport nr.	Evalueringssavdelings oppfølgingsnotat til UD	Vedtatt oppfølgingsplan	Rapport om oppfølging
Norsk støtte til helsesektoren i Botswana	10/2011	Oppfølging ikke utarbeidet		
Norsk støtte til å fremme rettene til funksjonshemmede	1/2012	20.4.12	14.1.2013	14.2.2014
Studie av reisegodtgjørelse (per diem)	2/2012	3.7.2012	6.5.2015	6.5.2015
Norsk utviklingssamarbeid med Afghanistan	3/2012	13.12.2012	16.5.2013	6.3.2015
Verdensbankens flergiverfond for resultatbasert finansiering av helse	4/2012	18.9.2012	21.1.2013	13.5.2014
Følgeevaluering av Norges skog og klima initiativ: Erfaringer fra sivilsamfunnsorganisasjoner	5/2012	3.12.2012	14.1.2013	31.1.2014 ²
Det norske Olje for Utviklingsprogrammet	6/2012	21.3.2013	23.5.2013	17.10.2014
Studie av monitorering og evaluering i seks sivilsamfunns-organisasjoner	7/2012	16.5.2013	27.5.2014	25.8.2015
Bruk av evalueringer i norsk bistand	8/2012	30.4.2013	16.6.2013	30.7.2015
Norges landbruksstøtte for å fremme matvaresikkerhet	9/2012	3.6.2013	22.1.2014	17.3.2015
Rammeverk for analyse av lokal deltagelse	1/2013 (Case studier 2/2013)	9.7.2013	25.9.2013	22.10.2014
Norsk Indisk partnerskap for å bedre mødre og barnehelse (NIPI I)	3/2013	7.11.2013	9.3.2015	12.4.2016
Flyktninghjelpen/NORCAP	4/2013	16.10.2013	18.11.2014	15.1.16
Følge-evaluering av Norges skog og klimainitiativ: Støtte til måling, rapportering og verifisering	5/2013	28.11.2013	11.2.2014 ³	22.5.2015
Evaluering av resultatmåling i bistandsforvaltningen	1/2014	11.6.2014	15.9.2014	21.10.2015
Hvordan dekker evalueringer utvalgte effekter av bistand?	2/2014	Oppfølging av studien er inkludert i oppfølgingsnotat for rapport 1/2014		
Følge-evaluering av Norges skog og klimainitiativ Synteserapport	3/2014	6.10.2014	8.6.2015	26.4.2018
NORHED (Høyere utdanning og forskning for utvikling) Endringsteori og evalueringmetoder	4/2014	Oppfølging ikke relevant		
Støtte til paraply- og nettverksorganisasjoner	5/2014	15.12.2014	13.3.2015	07.4.2016
Programmet "Training for Peace in Africa"	6/2014	16.2.2015	10.3.2015	12.4.2016
Grunnlagsdata til effektevalueringa av det Norske Indiske partnerskapsinitiativet for å bedre mødre og barnehelse fase II (NIPI II)	7/2014	Oppfølging ikke relevant		
Norges støtte til Haiti etter jordskjelvet i 2010	8/2014	23.2.2015	17.6.2015	26.4.2018
Evaluering av Norfund	1/2015	24.2.2015	3.6.2015	20.4.2018
Norsk støtte til å styrke kvinners rettigheter og likestilling i utviklingssamarbeidet	2/2015	26.6.2015	13.10.2015	12.12.2016
Studie av grunnlagsdata for norsk støtte til Myanmar	3/2015	10.9.2015	23.12.2015	3.4.2017

² og ³ Fra 1.januar 2014 ligger ansvaret for oppfølging av følgeevalueringen av Norges klima- og skoginitiativ hos Klima- og Miljødepartementet.

Tema for evalueringen/prosjekt	Rapport nr.	Evalueringssavdelingens oppfølgingsnotat til UD	Vedtatt oppfølgingsplan	Rapport om oppfølging
Erfaringer med resultatbasert finansiering i bistanden	4/2015 5/2015	2.12.2015	27.1.2016	23.4.2018
Evaluering av NORHEDs tildelingsmekanismer	6/2015	20.11.2015	19.4.2016	25.4.2018
Evaluering av norsk støtte til grunnutdanning (Unicef og Det globale partnerskapet for utdanning)	7/2015	2.11.2015	4.12.2015	19.1.2017
Studie av kriserammedes deltagelse i humanitære hjelpeoperasjoner	8/2015	14.12.15	2.2.2016	21.6.2018
NORHED Evaluerbarhetsstudie	9/2015	Oppfølging ikke relevant		
Evaluering av norsk støtte til kapasitetsutvikling	10/2015	10.12.2015	22.4.2016	24.4.2018
Evaluering av Fredskorpsets innretning og strategi for sivilsamfunnsstyrking i utviklingsland	1/2016	26.1.2016	16.3.2015	6.4.2017
Følge-evaluering av Norges skog og klimainitiativ: Litteraturstudie	2/2016	Oppfølging ikke relevant		
Bruk av bilateral politisk dialog for å fremme menneskerettigheter: Litteraturstudie	3/2016	Oppfølging ikke relevant		
Evaluering av organiseringen av norsk støtte relatert til Syria-konflikten	4/2016	29.4.2016	24.6.2016	1.9.2017
Norsk støtte til pådrivervirksomhet på den utviklingspolitiske agendaen	5/2016	2.9.2016	3.2.2017	30.4.2018
Syntesestudie av bistandsevalueringer Sør-Sudan	6/2016	15.11.2016	23.11.2016/ 24.4.2018	24.4.2018
Syntesestudie av bistandsevalueringer Afghanistan	7/2016	15.11.2016	23.11.2016/ 24.4.2018	24.4.2018
Syntesestudie av bistandsevalueringer Mosambik	8/2016	15.11.2016	23.11.2016/ 24.4.2018	24.4.2018
OECD DAC Studie av evalueringssfunksjoner	OECD DAC publikasjon 2016	1.2.2017	16.3.2017	30.4.2018
Studie av kvalitet på gjennomganger og desentraliserte evalueringer	1/2017	1.2.2017	16.3.2017	30.4.2018
Hvordan jobbe i langvarige kriser	2/2017	20.3.2017	Oppfølging ikke relevant	
Syntesestudie av bistandsevalueringer Somalia	3/2017	6.9.2017	24.4.2018	24.4.2018
Syntesestudie av bistandsevalueringer Malawi	4/2017	6.9.2017	24.4.2018	24.4.2018
Syntesestudie av bistandsevalueringer Palestina	5/2017	6.9.2017	24.4.2018	24.4.2018
Evaluering av Informasjonsstøtteordninga	6/2017	21.8.2017	23.4.2018	2.5.2019
Følge-evaluering av Norges skog og klimainitiativ: Bistand til myndiggjøring av lokalbefolkning gjennom sivilsamfunnsorganisasjoner	7/2017	Oppfølging av studien er inkludert i oppfølgingsnotat for rapport 8/2017		
Følge-evaluering av Norges skog og klimainitiativ: Lærdommer og anbefalinger	8/2017	11.10.2017	9.1.2018	8.5.2019

Tema for evalueringen/prosjekt	Rapport nr.	Evalueringssavdelingens oppfølgingsnotat til UD	Vedtatt oppfølgingsplan	Rapport om oppfølging
Evaluering av norsk støtte til utdanning i konflikt og krise gjennom sivilsamfunnsorganisasjoner	9/2017	20.11.2017	16.3.2018	2.5.2019
Syntesestudie av bistandsevalueringer. Myanmar	10/2017	7.12.2017	24.4.2018	24.4.2018
Syntesestudie av bistandsevalueringer. Nepal	11/2017	7.12.2017	24.4.2018	24.4.2018
Evaluering av norsk støtte til styrking av sivilt samfunn i utviklingsland	1/2018	21.1.2018	24.4.2018	2.5.2019
Syntesestudie av bistandsevalueringer. Etiopia	2/2018	7.12.2017	24.4.2018	24.4.2018
Syntesestudie av bistandsevalueringer. Haiti	3/2018	7.12.2017	24.4.2018	24.4.2018
Evaluering av mål- og resultatstyring i den norske bistandsadministrasjonen	4/2018	6.3.2018	30.4.2018	2.5.2019
Syntesestudie av bistandsevalueringer. Tanzania	5/2018	7.12.2018	24.4.2018	24.4.2018
Syntesestudie av bistandsevalueringer. Mali	6/2018	7.12.2018	24.4.2018	24.4.2018
Studie av hvordan skatteavtaler påvirker mobilisering av skatteinntekter i utviklingsland.	7/2018	25.4.2018	Oppfølgingsplan ikke relevant	
Evaluering av norsk innsats for å sikre samstemthet for utvikling	8/2018	8.5.2018	10.1.2019	3..2020
Syntesestudie om sivilt samfunns arbeid for demokratisering og menneskerettigheter i det sørlige og østlige Afrika.	9/2018	18.6.2018	28.1.2019	28.1.2019
Evaluering av Norges engasjement i fredsprosessen mellom de colombianske myndigheter og FARC 2010-2016	10/2018	22.8.2018	5.11.2018	
Evaluering av menneskerettigheter og næringsliv i norsk utviklings-samarbeid	11/2018	13.9.2018	6.2.2019	12.5.2021
Norsk-Indisk Partnerskapsinitiativ (NIPI) Fase II: Effektevaluering av fem intervensjoner	12/2018	12.10.2018	2.5.2019	
Evaluering av organisatoriske aspekter av norsk bistandsadministrasjon	13/2018	10.10.2018	5.2.2019	
Evaluering av Norges portefølje for multilaterale partnerskap - Verdensbanken og FNs fellesfond	1/2019	18.9.2019	20.5.2020	10.6.2021
Studie om evaluering som middel til å nå berekraftsmålet 4.5 om å sikre inkluderende og lik tilgang til utdanning	Unesco/IOS Evaluation Office Juli, 2019	8.10.2019	21.1.2021	
Evaluering av norsk bistand til privat sektor-utvikling	1/2020	6.2.2020	30.3.2020	15.6.2021
Evaluering av porteføljeorienteringen i nye bistandsprogrammer	2/2020	6.2.2020	28.5.2020	28.1.2021
Evaluering av Norges engasjement i Sør-Sudan	3/2020	25.2.2020	29.5.2020	
Evaluering av konsentrasjon av norsk bistand	4/2020	17.6.2020		

Tema for evalueringen/prosjekt	Rapport nr.	Evalueringssavdelings oppfølgingsnotat til UD	Vedtatt oppfølgingsplan	Rapport om oppfølging
Evaluering av Norges anti-korrupsjon-sinnsats	5/2020	18.9.2020	15.3.2021	
Kartlegging av covid-19-relaterte initiativer	Background study 1/20	29.9.2020	Oppfølgingsplan ikke relevant	
Kvalitetsvurdering av desentraliserte evalueringer	6/2020	3.11.2020		
Evaluering av norsk engasjement i Somalia	7/2020	26.10.2020	4.12.2020	
Syntesestudie av bistands-evalueringer, Colombia	8/2020	23.11.2020		
Syntesestudie av bistands-evalueringer, Ghana	9/2020	23.11.2020		
Syntesestudie av bistands-evalueringer, Niger	10/2020	23.11.2020		
Syntesestudie av bistands-evalueringer, Uganda	11/2020	23.11.2020		
Syntesestudie av bistands-evalueringer, Indonesia	12/2020	23.11.2020		
Lærdommer fra evalueringer av kontantoverføringer	Publisert i regi av Covid.-19 Global Evaluation Coalition	23.11.2020	Oppfølgingsplan ikke relevant	
Notat om følgeevaluering	Publisert i regi av Better-Evaluation	5.3.2021	Oppfølgingsplan ikke relevant	
Kartlegging av Norges innsats for inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne i bistandsarbeidet fra 2010-2019	1/2021	11.1.2021	Forberedelse til evaluering/oppfølgingsplan ikke relevant	
Evaluering av Norges internasjonale skog og klima initiativ støtte til privat sektor initiativ	2/2021	15.3.2021		
Evaluertbarhetsstudie av UN Covid-19 Response and Recovery Multipartner Trust Fund	Publisert i regi av general-sekretærens kontor i FN	21.6.2021		

